

Ovaj broj
posvećen je
900-godišnjici
Šibenika

šibenski list

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

GOD. XIV — BROJ 710-711 — CIJENA 40 DINARA (0,40)

LIST IZLAZI SRIJEDOM

ŠIBENIK, 28. TRAVNJA 1966. GODINE

Drugovi Avdo Humo, Mika Špiljak, Radojka Katić i J. Grubišić prilikom polaganja vijenaca u Parku strijeljanih.

UZ 900 - GODIŠNJICU GRADA

BIO JE TO VELIKI DAN. U NJEMU JE BILA KONDENZIRANA SVA SNAGA I UPORNOST DREVNOG ŠIBENIKA — DAN 23. TRAVNJA: ZNAK VELIKE PROSLAVE — DEVET STOLJEĆA ŠIBENIKA — JEDNOG OD NAJSTARIJIH SLAVENSKIH I HRVATSKIH GRADOVA.
BILA JE SUBOTA I VEĆ U 8 SATI ULICE SU OŽIVJELE. GRAD JE BIO OKIČEN ZASTAVAMA, PLAKATIMA PROSLAVE, FOTOGRAFIJAMA I SIMBOLIMA.

Svečanosti su počele komemoracijom u Parku strijeljanih na Šubićevcu. Mnogo građana, omladine i pionira, te uzvanika i gostiju koji su uveličali ovu proslavu. Mnogo cvijeća i vijenaca društveno-političkih i radnih organizacija, te predstavnika JNA.

Glazba JRM intonira Lenjinov marš, a počasna četa vojnika JNA u stavu mirno, poput nepomične straže, bdije nad rodoljubima i komunistima strijeljanim pod stupovima.

Polaganju vijenaca prisustvovali su Mika Špiljak, predsjednik Izvršnog vijeća Hrvatske, Radojka Katić i Avdo Humo, članovi Saveznog izvršnog vijeća, dr Miloš Zanko, potpredsjednik Sabora SRH, Stjepan Ivić, predsjednik Glavnog odbora SSRN Hrvatske, Ivan Šibl, predsjednik Prosvjetno-kulturnog vijeća Sabora, general-pukovnik Miloš Šumnja, Nikola Sekulić i Srećko Bijelić, članovi CK SKJ, Vicko Krstulović, prvoborac Dalmacije, Marija Soljan-Bakarić, predsjednik Konferencije za društvenu aktivnost žena Hrvatske, Jovica Jokić, član Izvršnog vijeća Hrvatske, Vojin Jelić, član Glavnog odbora SSRN Hrvatske, Dragutin Protega, predsjednik Pravnog savjeta SR Hrvatske, narodni heroji šibenskog područja vice-admiral Ljubo Truta, Dinko Surkalo i Mate Stančić, savezni i republički poslanici Zdenko Stambuk, Paško Periša i Josip Ninić, inž. Zvone Jurišić, predsjednik Skupštine kotara Split, Jure Bilić, sekretar Kotarskog komiteta SKH Split, predstavnici svih bratskih socijalističkih republika, Jakov Grubišić, predsjednik Skupštine općine Šibenik, Ante Milošević, predsjednik Općinskog odbora SSRN, Tome Krnić, organizacioni sekretar Općinskog komiteta SK, Nikica Bujas predsjednik Općinskog sindikalnog vijeća, predstavnici JNA, JRM, omladine, pionira, članovi odbora za proslavu 900-godišnjice spomena Šibenika, mnogi društveni i javni radnici, uzvanici i gosti ove proslave.

Podno bijeloge obeliska položeni su vijenci Saveznog izvršnog vijeća, Sabora Hrvatske, Izvršnog vijeća Hrvatske, CK SKH, Glavnog odbora SSRN Hrvatske, vijenci svih socijalističkih republika, Skupštine kotara Split, Kotarskog komiteta SKH Split, Skupštine općine Šibenik, Općinskog komiteta SKH Šibenik, Saveza udruženja boraca NOR-a Šibenik, Općinskog sindikalnog vijeća Šibenik i drugi.

Svi gosti, odbornici općinskih vijeća, prvoborci Šiben-

nika i okolice prisustvovali su svečanoj sjednici Skupštine općine Šibenik, koja je održana u zgradi Narodnog kazališta. Ovoj sjednici prisustvovali su također Grga Novak, predsjednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Josip Arnerić, biskup šibenski i Stefan, episkop dalmatinski.

Nakon što je minutom šutnje odana dužna počast svim rodoljubima ovoga grada u toku njegova 900-godišnjeg postojanja, svi prisutni pljeskom su pozdravili pismo koje je Skupštini općine Šibenik i građanima našeg grada uputio predsjednik Republike Josip Broz Tito, pokrovitelj proslave.

Zatim je predsjednik Skupštine općine Šibenik Jakov Grubišić podnio referat »9 stoljeća Šibenika«. U toku sjednice je Srećko Bijelić pročitao čestitku Glavnog odbora SSRN Hrvatske građanima ovoga grada, a zatim je jednoglasno prihvaćena Odluka o ustanovljenju »Nagrade grada Šibenika«.

Sa sjednice je upućeno pismo predsjedniku Titu u kome mu se građani Šibenika najtoplije zahvaljuju na njegovu pokroviteljstvu, izražavajući ujedno radost da će ga ponovo uskoro vidjeti u svojoj sredini.

Na kraju sjednice predsjednik Skupštine općine Split dr Ivo Perišin čestitao je građanima Šibenika njegov jubilej, te je predsjedniku šibenske općine Jakovu Grubišiću predao dar »Povijest grada Splita« — rad dr Grga Novaka i umjetničku sliku, rad splitskog slikara Emanuela Vidovića.

U 11 sati pred Kneževom palačom otkrivene su spomen-biste narodnim herojima Vladi Peranu, Miru Višiću i Slobodanu Macuri. Uz spomen-slovo koje je održao Nikica Zenić, jedan od prijatelja i suboraca narodnih heroja, spomen-biste su otkrili prvoborci ovog kraja Lviša Baranović, Drago Živković i Svetin Curović.

Ispred Doma JNA otkrivena je spomen-bista Anti Jurčinu, prvom sekretaru Okružnog komiteta KPJ za sjevernu Dalmaciju. Bistu je otkrio prvoborac Vitomir Gradišćka koji je evocirao uspomene na poginulog Jurčinu.

Svečanom otkrivanju spomen-bista prisustvovala je velik broj građana i gostiju, drugovi narodnih heroja, prvoborci Šibenika i okolice — koji su odali počast svojim sinovima i herojima. Otkrivanju spomen-biste Anti Jurčinu prisustvovala je njegova supruga i dvoje djece.

(Nastavak na 3. strani)

SKUPŠTINI OPĆINE ŠIBENIK

Zao mi je što ovoga puta nisam u mogućnosti, zbog posjete Socijalističkoj Republici Rumuniji, da prisustvujem svečanosti povodom 900-godišnjice postojanja vašeg grada, ali se nadam da će mi se uskoro pružiti prilika da posjetim Šibenik.

Dragi
drugovi,

Jubilarna proslava vašeg grada utoliko je značajnija što Šibenik ima svijetlu prošlost, kako u svojoj najranijoj tako i najnovijoj historiji. Vaš grad je uvijek gajio slobodarski duh, a to je najbolje dokazao u narodnooslobodilačkoj borbi, u kojoj je palo mnogo njegovih sinova i kćeri. Ja se posebno radujem što Šibenik, zahvaljujući pregalaštvu svojih građana, doživljava danas tako intenzivan razvoj na svim poljima.

Svim građanima Šibenika upućujem iskrene čestitke i najbolje želje za daljnji uspjeh u socijalističkoj izgradnji.

TITO

Dragi druže Tito,

Na svečanoj sjednici Skupštine općine Šibenik evocirali smo sjećanja na časnu i slobodarsku povijest našeg Šibenika i time započeli proslavu 900-godišnjice njegova spomena u historiji. Odajući time dužno poštovanje svemu onome što ljudski najpozitivnije, u ostvarenim djelima naroda Šibenika govori i svjedoči o stvaralaštvu, čestitim htijenjima i divnom rodoljublju, ukazali smo na sva razdoblja koja su posebno značajna i presudna u životu našega grada.

Radni ljudi naše općine danas su ponosni, izuzetno počašćeni i sretni što si baš Ti, voljeni druže Tito, pokrovitelj ovom našem slavlju. Riječi koje si nam uputio u povodu današnjeg početka proslave ispunjavaju nas najposebnijim ushitom, pogotovu Tvoje toliko nam drage i vrijedne ocjene o prilogu radnih ljudi Šibenika i šibenske općine najsuvremenijim i najpresudnijim zbivanjima u našoj historiji.

Ponosni na sve što u slobodarskom trajanju i nepokleknućima govori o ljudima Šibenika tijekom vjekova, mi veoma dobro znamo da smo uvijek čestito i ne zaleći žrtve produbljivali i jačali najveću značajku, dragocjenosti i uvjet našeg opstanka — bratstvo i jedinstvo naroda Jugoslavije!

Sinovi i kćeri ovoga drevnoga slavenskog i hrvatskog grada, u narodnooslobodilačkoj borbi slavno su pronosili diljem svih bojišta nacionalno-oslobodilački i internacionalni, proleterski barjak. Jednakim partizanskim žarom pregli su građani šibenske općine na nova ostvarenja, mijenjajući iz temelja sliku nekadašnjeg mukotrpnog življenja.

U čestitki koju si nam uputio najavio si da ćeš nas uskoro posjetiti. Taj dan za građane Šibenika bit će dan velike radosti i veselja! Mi Te nestrpljivo očekujemo, druže Predsjedniče, s najiskrenijim pozdravima i najsrdčajnijom dobrodošlicom.

SKUPŠTINA OPĆINE ŠIBENIK

Omladinci polažu vijenac u Parku strijeljanih na Šubićevcu

POZDRAV ŠIBENIKU

Prije devetsto godina prvi put je spomenuto ime hrvatskog grada Šibenika u poveljnom dokumentu, u darovnici kralja Krištimira IV. Ta činjenica govori da su, od slavenskih naroda, Hrvati došli na istočnu obalu Jadrana, dali joj svoje oznake i učinili je svojom postojbinom — južnom granicom svoje domovine, koju u toku više stoljeća brane krvlju i životima.

Ime grada Šibenika, spomenuto prije devet stoljeća, i njegova djela historije sastavni su dio historije Hrvata i svih Južnih Slavena.

Šibenik nije samo pozornica vjekovne borbe za opstanak, održanje i oslobođenje, nego i mjesto na kojem je snažno progovorio stvaralački duh naših naroda u djelima umjetnosti, arhitekture, pisane riječi i materijalne kulture.

Šibenik je u svojoj povijesti na dostojanstven način prisutan pri svakoj bitnoj prekretnici epoha. On svoj sednji vijek proživljava aktivno i borbeno prema zlu i mračnjaštvu, prema križarskom i osmanlijskom kaosu i pretvara taj srednji vijek u svoju renesansu, renesansu koja će zablistati i opet duhom slobode i stvaralaštva. I do tada i otada Šibenik daje vrijednosti što zauvijek ostaju u kulturnoj riznici južnoslavenskih naroda i neprelazno traju u njihovoj povijesti.

Takav će se Šibenik pojaviti u najnovijoj našoj historiji, kad je počeo zajednički, konačni obračun svih naših naroda s vjekovnom potčinjenosti tuđim ili domaćim ugnjetateljima. Bilo je to prije 25 godina, kad

je u jednoj novoj katarzi surove najezde tuđina našim narodima još jednom izazovno postavljeno pitanje vlastitog povijesnog opstanka.

No u tom trenutku već je postojala jedna nova i nesalomljiva snaga, duboko ukorijenjena u svijesti i srcu naroda, snaga proleterskih boraca pod vodstvom Tita. Ta je snaga svjetlom revolucije obasjala daljnji put. Tom svjetlu i tom pozivu na novi put Šibenik se odazvao jednako dostojno kao što je to činio svagda za stvar slobode, istine, ljudske i društvene pravde.

Nepokorenost, nesalomivost, heroizam u borbi i zanos u izgradnji vrline su i tekovine kojih je sinonim žrtva i odricanje. Za te je vrline i tekovine Šibenik stoljećima davao žrtve, pa će i u najnovije vrijeme u legendu o tim žrtvama tu u Šibeniku biti unesena još jedna stranica zapisana od krvi, crvena i heroizmom označena, a na njoj će kao simbolički inicijal stajati ime velikog revolucionara Rade Končara.

U novoj, sadašnjoj eri naše povijesne stvarnosti, u naše socijalističko doba, Šibenik, slobodan u slobodi svih naših naroda i snažan u snazi cijele naše zemlje, ostvaruje sebe i svoje težnje, djelima svog rada i razvoja i pridonosi ostvarenju jedne velike vizije koja neraskidivo povezuje narode Jugoslavije u bratskom jedinstvu napora za afirmaciju njihove socijalističke stvarnosti.

Za devetstotu obljetnicu grada Šibenika topli pozdravi i srdačne čestitke SSRN Hrvatske. Glavni odbor SSRN Hrvatske

DEVET STOLJEĆA ŠIBENIKA

REFERAT PREDSEDNIKA SKUPŠTINE OPĆINE ŠIBENIK NA SVEČANOJ SJEDNICI U POVODU POČETKA PROSLAVE 900-GODIŠNICE SPOMENA ŠIBENIKA

Devet stotina godina prošlo je od onog vremena kada je hrvatski kralj Petar Krešimir IV. na mjestu gdje se danas uzdiže stari kaštel, izdao povelju kraljevske slobode i zaštite zadarskom samostanu Svete Marije. Bilo je to, kako stoji u izvorima, 1066. godine »in Šibeniqu«, dakle u našem Šibeniku. Tako je ovaj drevni grad ušao u svoju burnu historiju. Šibenik nisu sagradili Iliri, njega nisu podigli ni grčki ni rimski kolonisti. Za razliku od ostalih gradova na obali, koji su nastali na trgovima ranijih kultura, njegov temelj položila je ruka naših predaka, stoga je njegovo značenje u našoj nacionalnoj povijesti utoliko važnije, pa karakter proslave prelazi okvire grada i dobiva opće jugoslavensko značenje.

Nastavši još ranije, u vrijeme kada su doseljena hrvatska plemena, osjetivši važnost mora, nastojali izgraditi svoje vlastite primorske centre, koji su trebali da im omoguće nezavisnost od starih romansko-bizantskih gradova na obali, da im budu branik slobode i faktor njihova napretka na Jadranskom moru, pojavivši se kao utvrda, pod čijim su zidinama niz padinu brijega prema moru seljaci, pomorci i zanatlije izgrađivali svoje naselje, od samoga svog početka, on je bio uključen u onu dugotrajnu borbu koju je mlada hrvatska država morala voditi protiv osvajačkih težnji susjednih Mlečana. A ta će mu borba donositi razaranja i stradanja, ali će njegova životna snaga uvijek iznova buknuti obnavljajući i nastavlajući život, koji je toliko puta bio ugrožavan.

Nakon što su ga Mlečani 1116. godine do temelja razorili, građani su se vratili na zgarista, obnovili svoje domove i grad je počeo da ponovo živi, dobivši nekoliko godina kasnije novu snagu ulaskom u nj izbjeglica iz razorenog Biograda.

Poslije nego je kratko vrijeme u XII stoljeću bio otrgnut od svoje države i sa ostalim dijelom Hrvatske južno od Krke pripojen bizantskom carstvu, Šibenik je ponovo u sastavu ugarsko-hrvatskog kraljevstva dijelio sudbinu ostale zemlje.

Odražavajući ona zbivanja srednjega vijeka, kada su se u ovim krajevima uzdigli do moći Bribirski Subići, Šibenik je postao jedan od faktora njihove snage skoro puno stoljeće. Ustajući zatim protiv samovolje svojih kneževskih gospodara Subića, grad je nesretnim okolnostima 1322. godine došao pod 35-godišnji protektorat Mlečana, neumornih u provođenju svoje stoljećima tradicionalne osvajačke politike prema našem etničkom teritoriju. A čim se uspješnim vojnim akcijama hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika ukazao moment da se oslobodi takozvane zaštite Mletaka, on je 1357. godine zbacuje i time pridonosi dolasku onoga velikoga historijskog događaja — kada je prva mediteranska pomorska sila, mirom u Zadru 18. II 1358. godine, morala da poklekne i da se s velikim žaljenjem povuče sa čitave istočne obale Jadrana od Kvarnera do Drača.

Dvadeset godina kasnije, kada su kraljevom politikom naši primorski gradovi bili uvučeni u denoveško-mletački rat, pod zidinama Šibenika pojavila se vojska mletačkog admirala Pisanija, koji je zaltijevao da mu se grad preda.

»Ne, mi se ne predajemo, predaja nam treba biti nametnuta mačem, a ne riječima«.

Ni ponovljeno traženje admirala popraćeno prijetnjom da će ih stići strašna sudbina — ako se pokušaju oduprijeti, nije natjeralo stare Šibenčane na promjenu odluke o borbi za obranu svoga grada. Tako su progovorili Šibenčani, baš jednako kao što će naši narodi uzvraćati raznim osvajačima poslije toga, pa sve do naše najnovije historije.

Kada su Mlečani navalili na grad u oktobarskim danima 1378. godine, svi su se građani pretvorili u borcu, a grad u veliko ratistište. Tako je stari Šibenik ispisao jednu stranicu svoje povijesti nezaboravnim herojstvom i platio visoku cijenu svome rodoljublju. Grad kojeg je neprijateljska soldateska ostavila u ruševinama i plamenu — nije ostao bez života. Ponovo su marljive ruke Šibenčana obnovile domove na hridi uz more i život je išao ususet novim događajima.

U zadnjim decenijama XIV stoljeća, kada bosanska država postaje centar prikupljanja južnoslavenskih zemalja, Šibenik daje vjeru kralju Tvrtku, postajući tako sastavni dio države kralja Bosne, Srbije, Hrvatske i Dalmacije.

skakali su u pomoć svojim kasnijim pripadnicima i surovom silom u krvi gušili pučke pobune. A tih je pobuna u Šibeniku bilo mnogo u toku čitave mletačke vladavine. U svim izvještajima providura, sindika i gradskih knezova možemo pročitati o ovim klasnim suprotnostima, o podvojenosti i neslozi između plemstva i puka, a to je jednako kao da je zapisano: puk ovoga grada nikada se ne miri s neravnopravnošću i nepravdom koju mu je nametnula vlast i njegovo plemstvo.

Tako je i bilo, počevši od one majske noći u kojoj su tamnice kule knezeve palače poprskane krvlju pučkih kapetana, pa sve do ljeta 1797. godine, u danima sloma mletačke vlasti — kada su se pučkim masama grada pridružili seljaci okolice da bi kroz ulice grada dali oduška svome opravdanom gnjevu na zemljovlasničku eksploatacijsku gospodu.

Kroz svoju dugu historiju Šibenik je bio pogađen i elementarnim nesrećama. Uništavali su ga požari i pustošile epidemije. Netom što bi se obranio od turske vojske u kandijskom ratu, dvije godine kasnije (1649) sručila se na njegovo stanovništvo svom svojom ubitačkom snagom kuga. Ovaj put nije pomogla hrabrost koja ga je spasila od turskog ropstva. Bolest je opustošila domove i polja. Nije više bilo dovoljno ni grobova ni ljudi koji bi iznosili umrle iz kuća i s ulica. Kroz šest mjeseci epidemija je pomorila 10.000 stanovnika i jedva je 1.500 ljudi proživjelo tu katastrofalnu nesreću.

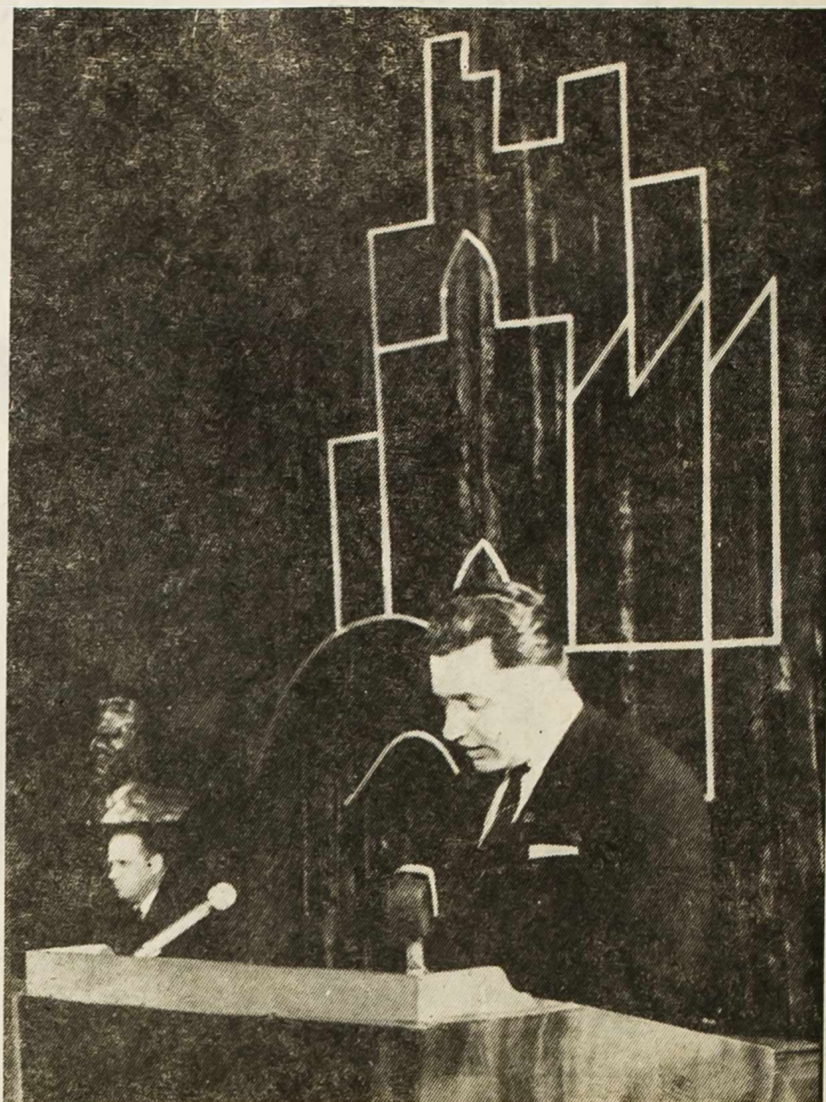
Živeći u mletačkoj državi i pod stalnim nastojanjem vladine politike uperene protiv autonomskih prava i slobodnog ekonomskog razvika, Šibenik teži da ta samoupravna prava prema mogućnosti očuva i naglasi u svakoj prigodi. I kovanje svoga sitnog novca i zadržavanje svojih mjera i štampanje svoga statuta 1608. godine, sve je to moglo biti od koristi da se sačuva i podvuče posebnost u mletačkoj državi. Svoju trgovinu i pomorstvo nastoji uzdržati usprkos eksploatacijskog komercijalnog i fiskalnog režima.

U uslovima tuđinskog gospodstva — čestih elementarnih nedaća i dvjesto pedeset godišnje turske opasnosti Šibenik nije prestajao pokazivati interes za kulturni život.

Već u XV stoljeću okupili su se mnogi naši graditelji i kipari radeći na podizanju nove katedrale. Bili su to Pribislavić, Bučić i mnogi drugi, ali se nad svima snagom svoje umjetnosti uzdigao Juraj Dalmatinac, naš najsjajniji predstavnik likovne umjetnosti XV stoljeća. On je Krešimirovu gradu ostavio najljepša ostvarenja svoga talenta, pravu okamenjenu glazbu, koja kao da se osluškuje iz uznemirenog lišća unutrašnjosti centralne lađe katedrale, koja kao da izbija iz oblika apsida i fantastične dekoracije krsionice.

Sa svojim vijencem kamenih glava prezentirao nam se on kao umjetnik kipar sa snažnim darom za promatranje ljudskih misli i osjećaja, koje je jednostavnim udarcima dljetva zadivljujuće lijepo izrazio.

I dok su se gradili hramovi, palače i zdenici, dotle su u Šibeniku radili svoja slikarska djela Nikola Vladanov, Juraj Culinović, a u XVI stoljeću Medulić i drugi, imenom nepoznatiji majstori. Humanista Juraj Šizgorić stvara svoje elegije i piše djelo »O položaju Ilirije i grada Šibenika«, zapisavši u njemu narodne šibenske običaje, pjesme i poslovice, uočivši u tome narodnom blagu neizmjerenu vrijednost, snažnu ljepotu i oštroumlje. Dominik Zavorović piše povijest Šibenika, a Franjo Divnić historiju stradanja i pobjeda grada u danima kandijskog rata. Faust Vrančić piše naš rječnik i sve-

uvjetima 40-godišnjeg Meternihova policijskog režima nacionalna misao u Šibeniku, mada polaganu i tiho, ipak jačala, da bi se u događajima 1848-49. tako snažno manifestirala.

Decenij carskog apsolutizma, kojeg je čvrsto vodio ministar Bach, uništio je tekovine revolucionarnog pokreta, vratio u Šibenik na vlast talijanske konte i zemljovlasničku gospodu, te onemogućio svaku političku djelatnost.

Jedan vanjsko-politički i vojni poraz Austrije 1859. godine prisilio je Franju Josipa da ukloni Bacha, da ukine apsolutizam i obeca narodima ustav i pravedne uvjete za njihov slobodni ekonomsko-politički i kulturni razvitak. Pojavom tih snosljivijih prilika Šibenik, kao i ostala Dalmacija, ulazi u preporodno doba, i to sa svom onom energijom koja mu je bila tradicionalno svojstvena.

Sezdesetih godina prošlog stoljeća jedan tanki građanski sloj takozvanih autonomša drži lokalnu vlast u Šibeniku i propagira ideje a nekakvoj dalmatinskoj antihrvatskoj nacionalnosti, suprotstavljajući se narodnjacima i njihovu programu. Desetogodišnji uspjeh autonomša temelji se na njihovoj ekonomskoj moći, na podršci službene austrijske politike i na nedemokratski skrojenom izbornom sistemu za općinska zastupstva i Dalmatinski sabor. Pa ipak će Šibenčani uspeti da prvi u Dalmaciji razbiju tu tolaomaštvo. Veliku ulogu u tome imat će »Narodna slavjenska čitaonica«, koju su 1866. godine složno osnovali istaknuti Hrvati i Srbi našega grada.

VELICAJNI DRUM SLOBODE

U slijedećim godinama, kada se na našem prostoru odigravala nova politička drama, u sukobu Zigmunda i Ladislava Napuljskog radi prijestolja, početkom XV st. Šibenik nalazi pravo mjesto. Kada je napuljski Anžuinac osjetio da je izgubio bitku, povlači se i pri tome prodaje Mlečanima Dalmaciju za 100.000 dukata.

I kada su se Mlečani u jesen 1409. pojavili pred gradom da uzmu ono što su od kralja kupili, Šibenik je, iako u teškim uvjetima odlučio da se odupre taj kraljevsko-mletačkoj trgovini. U toj svojoj borbi grad je istrajao od 1409. do 1412. godine. No, iscrpljen glađu, boleštim i razstrzan unutrašnjim socijalno-političkim sukobima i ostavljen sam sebi bez pomoći od države i svoga kralja, bio je prisiljen da poklekne 30. X 1412. godine pred nadmoćnom silom Venecije.

Tako je počela vladavina Republike Svetoga Marka, čijoj je želji da je učini trajnom — išla na ruke i slabost hrvatskih vladara i samovolja ojačalog plemstva i turska opasnost.

Četiri stoljeća bio je Šibenik otrgnut od svoje države da bi služio kao jedno od uporišta u pojasu sigurnosti mletačkog pomorskog puta za Levant, koji je prolazio uz našu obalu, i da bi doprinio ostvarenju davnih želja Venecije o pretvaranju Jadrana u mletačko »mare nostrum«.

Period dugotrajne tuđinske vladavine nad Šibenikom velikim dijelom je vrijeme teških borbi protiv Turaka. Pet do deset tisuća stanovnika Šibenika, kroz gotovo puna tri stoljeća iz generacije u generaciju prinisilo je žrtve u krvi, stradanjima i oskudici, uklapajući se u onu gigantsku bitku protiv islamskog vojno-feudalnog carstva koju su naši narodi zadivljujućom upornošću vodili i izdržali. Šibenik je to činio jednako uporno i hrabro u vrijeme Mehmeda II i Bajazita, Selima I i Sulejmana Velikog, uvijek spremno, bilo to u ciparskom, kandijskom ili nekom drugom ratu.

Mletačka državna vojska, koja je bila slana da učestvuje u obrani mletačke pomorske baze i uporišta — Šibenika, nikada nije bila dovoljno brojna da bi sama s uspjehom odbijala turske nalete na grad. Učešće samih građana i stanovnika okolice u borbi protiv Osmanlija spasilo je Šibenik od pada pod Turke. Stanovništvo Šibenika gradilo je tvrđave i aktivno sudjelovalo u obrani grada. Njihova je zasluga što turski vojnik nije nikada kao osvajač zakoračnuo ulicama staroga Šibenika, što se u doba kandijskoga rata nije ostvario osvajački plan pašetekeleji. Bili su to herojski dani našega grada, kada je, kako kaže suvremenik, »plamtjelo nebo, plamtjela zemlja i srca branilaca«. Prestanak turske opasnosti za Šibenik nastupit će krajem XVII st. premještanjem tursko-mletačke granice na Dinaru.

No, šibenski težak, zanatlija i pomorac nije samo spremno ustajao da brani svoj grad od Turčina. Znao je on, pun odlučnosti i gnjeva, dignuti svoju ruku na gradsko plemstvo i gospodске tlačitelje puka. Nikad se ne mireći s nepravdom i političkom neravnopravnošću, s položajem koji je vrijedao njegovo dostojanstvo i ponos, dizao se taj puk — ponosen mržnjom — na gospodске tlačitelje. Dok su se hvarska gospoda skrivala pred narodnom vojskom Matije Ivančića, u isto vrijeme (od 1510. do 1512) buknuo je u Šibeniku demokratski pokret pod vodstvom Jurja Prokića, utjerao strah u palače s portalima i grobovima, prezreo patrijske zakone i uspostavio u gradu svoju vlast i svoje zakone.

Mlečani, koji su inače u neslozi pučana i plemstva gledali sredstvo sigurnosti svoje vlasti u Šibeniku, u momentima demokratske prevage, pri-

dočanstvo svoga naučno-inventivnog dara »Nove strojeve«. Spomenimo baskroesce Šibenčane Bonefatića i naročito Martina Kolunija, koji se svojim reproduktivnim i originalnim grafičkim opusom proslavio po Italiji i Austriji. Ne smijemo zaboraviti ni minijaturistu i zlatara Forecu, ni muzičare Lukačića i Skjavetića. Sve su to sinovi Krešimirova grada koji su svojim djelima obogatili našu kulturno-umjetničku baštinu i postali svjedoci kulturno-stvaralačke sposobnosti u jednoj teškoj prošlosti u kojoj se nalazio Šibenik.

Pored bogate kulturno-umjetničke baštine koja je stvarana u teškim uvjetima prošlosti, vitalnost ovoga grada očituje se i u činjenici — da 385 godina tuđinske vlasti, kroz koje vrijeme se izmijenilo na stotine mletačkih kontakapetana na kneževski položaj grada, nije izmijenilo ni najmanje narodni njegov karakter.

»I odijevanje i govor i običaji ovih Šibenčana, svi su hrvatski — konstatira u drugoj polovini XVI stoljeća službeni mletački sindik, a takav je Šibenik ostao i do kraja života mletačkog lava«.

Primicao se kraj XVIII stoljeća. Francuska revolucija ruši feudalni sistem i širi novi demokratski duh Evropom. Mletačka aristokracija, utonula u bogatstvo i pasivnost, nema ni snage ni sposobnosti da se suprotstavi vojsci Napoleona. Nekadašnja prva mediteranska pomorska sila zbrisana je s političke karte Evrope, a da se gotovo nije ni pokušala oduprijeti. Njena se vlast po Dalmaciji, pa tako i u Šibeniku, munjevito raspala. U tim lipanjskim danima 1797. godine novom snagom oživio je demokratski bunt u Šibeniku, koji je dolaskom austrijske vojske utihnulo. Nade o sjedinjenju Dalmacije s Hrvatskom, koje su se kod pojedinaca javile, nisu se ispunile zbog austrijsko-carskog shvaćanja Kampoforzijskog ugovora kao akta o kompenzaciji teritorija. Tako je i Šibenik ostao kao dio carske provincije.

Ta prva austrijska okupacija ubrzo je prestala dolaskom Napoleonove vojske 1806. godine. Kratkotrajna francuska uprava u Šibeniku i pored svojih progresivnih kulturno-prosvjetnih i privrednih nastojanja, nije bila primljena od naroda. Šibenčani su na Francuze gledali kao na okupatore koji ih tlaču novcačenjem, radnim obavezama, porezom i zajmovima i kao na krivce pomorske blokade koja je paralizirala njihovu trgovinu.

Kako je poslije Napoleonova lajpcickog poraza bila odlučena i sudbina francuske vladavine u Ilirskim provincijama, u Šibenik je umarširala austrijska vojska, čime je dokrajčena osmogodišnja francuska okupacija našega grada i započela stoljetna austrijska uprava.

Ona je do sredine XIX stoljeća predstavljala razdoblje gotovo potpunog mrtvila u ekonomskom i kulturno-prosvjetnom razviku Šibenika. Reakcionarno-policijski Meternihov režim onemogućio je bilo kakvu političku aktivnost. To je doba kada se u Šibeniku, kao i po ostalim gradovima Dalmacije, formira onaj tanki sloj austrijsko-birokratski zadojenog činovništva i malobrojne inteligencije odgojene po talijanskim školama — koji će se 60-tih godina pokušati suprotstaviti jačanju narodnih težnji.

Mrtvilo prve polovine XIX stoljeća prekinuto je revolucijom 1848-49. godine. I Šibenčani su se digli, izjasnivši se za sjedinjenje s Hrvatskom. Općinsko zastupstvo dobilo je narodnu-težačku većinu, a za načelnika je postavljen pučki pravak Niko Košan. Svi su ti događaji pokazali da je i u

Ta je čitaonica postala zborište svega što je bilo zadojeno narodnim, antitolemaškim duhom, rasadnik narodnih ideja i sloge Srba i Hrvata. Ona se pretvorila u štab gotovo svih narodnjačkih akcija. Zbog toga je Čitaonica i postala objekt autonomšačkih napada, kleveta i denuncijacije.

Djelatnost čitaonice unijela je novi polet u narodni pokret, koji je 1869. godine borbeno odgovorio na provokativni postupak posade talijanske lađe »Monzanbano«. Već slijedeće godine narodnjaci su iznijeli pobjedu na izborima. Odmah poslije toga, 15. siječnja 1873. godine u dvorani starinske palače Draganić izabrana je prva hrvatska općinska uprava, na čelu s načelnikom Antom Supukom. Tako je šibensko autonomšaštvo bilo uklonjeno s vlasti. Ono će se i kasnije sve otvorenije ispoljavati kao talijanaštvo (u nosioca prekomorskog iredentizma), ali lišeno društvene osnove — izgubilo je svaki karakter političke snage u Šibeniku.

Narodno općinsko zastupstvo sprovelo je uvođenje hrvatskog jezika u općinske urede, a kasnije je narodni jezik uveden u škole i sudstvo.

Slijedeća tri decenija Šibenik doživljava izvjesni ekonomski i kulturno-prosvjetni napredak u granicama u kojima je to bilo moguće u uvjetima građanskog društva i franc-jozefinskog državnopolitičkog sistema.

Grad se širi izvan svojih starih zidina, dobiva željeznicu, vodovod, prve metre operativne obale i električnu rasvjetu. Djeluje kazalište, povećava se broj osnovnih škola, rade čitaonice i osnivaju se razna društva. Šibenik je grad težaka, koji svojim marljivim obrađivanjem vinograda i polja pretvaraju šibenski kraj u značajno vinogradarsko područje. Početkom našeg stoljeća filoksera je donijela siromaštvo i nevolju šibenskom tečaju. Mnogi mladi ljudi bili su prisiljeni na odlazak u emigraciju — da traže kruh po stranim zemljama.

U međuvremenu se u Šibeniku pojavilo i ojačalo pravaštvo, unoseći mnogo više temperamenta u politički život grada, više zanimljivosti u izborne borbe. Mlada pravaška generacija, puna volje za akcijom, već 1904. preuzima vodstvo u općinskoj upravi, a slijedeće godine pokreće prvi politički list u Šibeniku — »Hrvatsku riječ«, poslije koje se pojavljuju i drugi stranačko-politički listovi. Povezanost Šibenika sa ostalom Hrvatskom sve se jače osjeća i on brzo reagira na sva zbivanja u banovini. Kada je Hrvatska ustala 1903. snažnim pokretom protiv Khuenova terora i pacifikacije, Šibenik je bio među prvima u Dalmaciji koji se priključio tom narodnom pokretu i tako dao svoj doprinos onim naporima koji će nešto kasnije ukloniti mađaronsko-šovinističku khuenovštinu iz Hrvatske.

P prvi decenij XX stoljeća donosi jačanje i širenje ideje jugoslavenstva. Naprednjačka omladina shvaća da je jedino moguće rješenje jugoslavenstvo pitanja izvan Austro-Ugarske. I Šibenik, na koga se uvijek gledalo kao na pravo narodno žarište, grad koji je prvi na svojoj općini razvio hrvatski barjak, stvara u svojoj sredini pokret s novom ideologijom, mnogo širom od pravaških okvira. Nosioci toga pokreta, naprednjačka omladina, koja u oslobođenju naših zemalja od Austro-Ugarske i njihovu sjedinjenju sa

(Nastavak na 3. strani)

NASTAVAK REFERATA PREDSEDNIKA SKUPŠTINE OPĆINE ŠIBENIK JAKOVA GRUBIŠIĆA

Srbijom ima perspektive pune nada baca se puna žara u političku borbu i širi krug svojih pristalica. U tom političkom dvoboju naprednjaštva s pravaštvom narodna svijest šibenčana uvijek je budna. Toj društveno-političkoj razmahanoj pridružuje se i ojačalo radništvo. Ono stvara »Savez među radnicima«. Štrajkom u tvornici »SUFID« 1905. brani svoja prava i preko stranica svoga »Glasa malog puka« progovara da mu je cilj »otresti se ropstva mrška i tutorstva gospodskog«.

Naprednjačka ideja hvata sve više maha. Čak i dio pravaških vođa, u »Hrvatskoj riječi« ustaje protiv okvirštva i otvoreno prihvaćaju ideje narodnog oslobođenja i ujedinjenja. Takvo je raspoloženje bilo u Krešimirovu gradu na početku balkanskih ratova.

Srpske pobjede nad Turcima u tom ratu Šibenik shvaća kao svoje. Ogromno mnoštvo, i naprednjačko i pravaško, na Poljani oduševljeno kliče pobjedama Srbije. Bila je to manifestacija osjećaja identiteta sudbine Južnih Slavena i manifestacija težnji za oslobođenjem i ujedinjenjem, koja je zaprepastila državnu vlast. Raspust narodne općinske uprave bio je odgovor te vlasti šibenčanima. Ali se oni nisu dali zaplašiti i uzvratili su demonstracijama jednom za drugom.

A zatim je počeo imperijalistički rat.

Na redu su bila hapšenja, deportacije i mobilizacija. Oskudica i glad sve su jače pritisle Šibenik. No, antiaustrijski duh nije gubio na svojoj snazi, nego je još više ojačao. Dok se pripremao revolucionarni pokret mornara u luci i vršile se pripreme za osnivanje Narodnog vijeća, Austro-Ugarska je već bila u punom raspadanju. I kada je 31. X 1918. na austrijskim ratnim brodovima zalepršala hrvatska trobojnica, veselju šibenčana nije bilo kraja. Nakon stoljetne habsburške vlasti došao je dan oslobođenja. No, to je oduševljenje doskora utihnulo. Deklarirajući se da dolaze kao gosti i saveznici, sa željom da pruže pomoć, ušla je u Šibenik 6. XI 1918. talijanska vojska. Ali, već nekoliko slijedećih dana pokazalo je da to nije bio prijateljski posjet ponesen željom za pružanjem pomoći, već da je to bilo realiziranje onoga Londonskog pakta od 1915. godine — koji je apeninskoj državi trebao da uspostavi takozvanu stratešku granicu na istoku.

Dvije i po godine proveo je Šibenik u oskudici i zabrani svake manifestacije narodnih težnji. Narodno vijeće je razjurenjeno, njegovi prvaci hapšeni, novine zabranjene, a prvi šibenski komunisti odvedeni u logor na Žirje.

Nakon Rapalskog ugovora, talijanska okupaciona vojska je 12. lipnja 1921. godine morala napustiti Šibenik. Talijanski vojni predstavnici izvršili su predavanje grada uz sve propise ceremonijala, a slijedećeg dana (13. lipnja) u grad je ušla jugoslavenska vojska svečano dočekana od naroda, koji je na Poljani podigao veliki slavluk s natpisom: »Braćo, napokon!«

I tako je nakon punih pet stoljeća tuđinske vlasti, od mletačke i francuske, austrijske i talijanske, drevni hrvatski Šibenik osvanuo utjelovljen u zajedničkoj jugoslavenskoj državi, pun nadanja i volje da započne novi život.

U novoj državi nisu se ispunile nade koje je narod ovoga grada gajio u prvim danima oslobođenja i ujedinjenja. Nije ni moglo biti drukčije, jer je to bila buržoaska država nacionalne neravnopravnosti i ugnjetavanja naših naroda, u kojoj je eksploatacija radnih slojeva stanovništva, pa tako i šibenskog težaka, radnika i seljaka u okolici došla do punog izražaja.

U vijek spreman da ustane protiv nepravde, najveći dio naroda Šibenika i okolice našao se u opoziciji prema sveukupnom sistemu Karađorđevićeve monarhije, zbog čega su mnogi hapšeni i osuđivani, osobito nakon uvođenja kraljevske diktature.

Najradikalnije i najupornije će protiv nepravde u novoj državi u šibenskom kraju istupiti komunisti. Iako početak rada komunističke seže još u vrijeme prve talijanske okupacije Šibenika, prvi ozbiljnije organizirani partijski rad u šibenskom kraju počinje 1932. godine. Postignute rezultate razbija režimska policija već slijedeće godine, hapši veliku grupu komunističkih i njihovih simpatizera, izvodi ih 1933. godine pred sud i osuđuje na robiju, neke od njih i do 12 godina.

U periodu konsolidacije KPJ, radništvo grada i radno seljaštvo sela sve se masovnije okuplja pod vodstvom komunističke organizacije. Rezultati nisu izostali. Šibenik se sa 60 svojih mladih ljudi odazivlje pozivu za pomoć antifašističkoj borbi španskog naroda, onemogućava zbor fašiste Ljotića i demonstrira zbog prisustva talijanske fašističke ratne flote u luci. Radništvo štrajkovima brani svoja prava, u borbi s režimskom policijom slavi prvi maja i protestira protiv povezivanja države s fašističkim silama. Najnaprednija politička partija radničke klase Šibenika, iako brojčano mala, pokazala je svoju političku zrelost i sposobnost rukovodećeg odreda antifašistički i demokratski orijentiranih masa općine, a što su pokazali predratni dani, aprilski događaji i čitav tok NOB-e.

U rano jutro 15. travnja 1941. godine ušle su prve čete talijanske okupacione fašističke armije u Šibenik i ubrzo preuzele svu vlast u gradu i okolici. Time je počelo razdoblje stradanja, ogromnih žrtava i pravog mučeništva ovog grada i njegove okolice.

Užurbano su skidani natpisi sa institucija, mijenjani nazivi ulica i trgova, po najbezobzornijoj i najnakaznijoj lingvističkoj formuli prekrštavanja imena mjesta, naredilo se uvođenje tuđinskog jezika u javne službe i tuđinske nastave u škole, dekretiralo se obavezu stanovništva na fašistički pozdrav, itd. Cilj je bio više nego jasan: uništiti nacionalni osjećaj šibenika, odnarođiti njegovo stanovništvo i uvesti fašizam. A kada je buntovni duh šibenskih radnika i težaka od prvoga dana pokazao došljacima da to neće ići lako, karabinjerski komandant piše svojem guverneru: »Ovdje bi bilo dobro malo toljage i ricinusova ulja«. No, to će samo ubrzati odluku naroda da pod vodstvom komunističke partije putovima oslobodilačke borbe i velike revolucije.

Od 12. kolovoza 1941. godine, kada se prvi odred šibenskih mladih partizana s Piska pogledima opraštao od rođenoga grada — da bi se priključio drvarskim herojima, pa sve do novembarskog jutra 1944. godine i do 15. maja 1945. godine, tisuće šibenčana, mladića i djevočica, muževa i žena, ponosno i nustrašivo odlazilo je tim putevima patnja i stradanja, ali i časti i slave.

Kada je prvoborac Ante Šantić, kod koga su okupatorovi organi pronašli oružje, odbio oficirovu sugestiju da se pred sudom brani izjavom da je to oružje slučajno našao i namjeravao ga predati vlastima i odgovorio: »Ne, ja sam to oružje spremio da s Kazališta pucam na vas kada okupljeni na Poljani budete pozdravljali svoju zastavu«, bilo je to za okupatora otkriće strahovitog oružja, koje on Šibeniku nikakvom silom nije mogao oduzeti.

Nakon što je fašistički okupator kroz dvadeset i devet mjeseci počinio nebrojene zločine nad jednim malim gradom i njegovom okolicom, s ciljem da ga pokori, odnarođi, prisili na poslušnost ili suradnju, morao je priznati da je to neizvedivo na prostoru Krešimirova grada, kao i širom ostale naše zemlje. Onaj isti karabinjerski potpukovnik, koji je 1941. godine vjerovao da je za ostvarenje šovinističko-fašističkog reda potrebno malo batina i ricinusa, napisao je 31. svibnja 1943. godine, dakle pred sam slom i kraj talijanske okupacione vlasti, u izvještaju talijanskom povjereniku za kotar Šibenik, među ostalim, i slijedeće: »Građansko stanovništvo, ma koje rase ili vjere, ma kojoj političkoj struji pripadalo, prije svega i iznad svega je nama neprijateljsko«.

U prvim danima rujna 1943. godine došao je kraj talijanskoj fašističkoj sili. Dok se stanovništvo veselilo, a predstavnici NOV vodili pregovore s vojnim šefovima talijanskih jedinica, 11. IX 1943. godine ušao je u Šibenik novi okupator, nacistički.

Još masovnije šibenčani napuštaju domove i priključuju se jedinicama NOV, odlučni da istraju do kraja, do oslobođenja.

U samom gradu postoji i intenzivno djeluje organ narodne vlasti — Narodnoslobodilački odbor (još od svibnja 1942. godine), te organizacije narodnoslobodilačkog fronta i partijske, skojevske i omladinske organizacije.

Pritisnut teškom glađu i oskudicom, pogađan od savezničkog bombardiranja, grad podnosi ogromne žrtve, ali njegov borbeni duh uvijek je svjež i neumoran. I kada je konačno okupator, nemoćan pred nastupom snaga NOV, bio izbačen iz napaćenog Šibenika u ranu zoru 3. novembra 1944. godine, bio je to jedan od najveličanstvenijih momenata njegove povijesti i dan neizmjerne radosti, neopisivog veselja šibenčana, koji su razdraganog grlili borbe XXVI divizije NOV. Sloboda je došla u grad, ali to nije bio kraj žrtvama njegova stanovništva. Još je poslije toga mnogo njegovih sinova do Trsta i Soče ugradilo svoje živote u veličajni drum slobode.

Na početku oslobodilačkog rata grad je imao 17.000 stanovnika, a s današnjim svojim općinskim područjem 80.000. Od toga je više od 4.000 poginulo u borbi i strijeljano od okupatora. Gotovo 5.500 osoba odvedeno je u koncentracione logore, dok je 6.500 žena, djece i staraca bilo prisiljeno da pred okupatorovim terorom traži zaštitu u zbijegu, najvećim dijelom u El-Satu, u Africi. Nema šibenskog sela u kome okupatori nisu palili, a mnoga su bila potpuno spaljena i razorena. Sam grad je dan svoga oslobođenja dočekao s ulicama koje su bile zakrčene ruševinama, sa stotinama razorenih i oštećenih zgrada, uništenom stanicom i tvornicama i do posljednjeg metra razorenom obalom.

Drevni Šibenik je ponosan na svoje ponijete žrtve u revoluciji, sretan što se pod vodstvom Tita i komunističke stranke kroz stradanja i patnje probio do revolucionarne pobjede i novog života.

Prošlo je više od dva decenija od oslobođenja Šibenika.

Poslijeratno razdoblje ovoga grada predstavlja godine najsvestranijeg i najintenzivnijeg razvika u njegovoj devetstogodišnjoj povijesti.

Poslije prvih poratnih godina, kroz koje su šibenčani obnovili iz ruševina svoj grad energijom i tempom dostojnog divljenja, nastupio je period izgradnje industrije i pomorske privrede. U šibenskoj privredi zaposleno je danas oko 12.000 ljudi, dakle blizu onoliko koliko je iznosio broj sveukupnog stanovništva grada prije rata. Veliki uspjesi postignuti su u saobraćaju, građevinarstvu i robnom prometu, a u zadnjim godinama i turistička privreda zauzima sve značajnije mjesto. Intenzivna stambena djelatnost izmijenila je fizionomiju grada. Na mjestu gdje se oko predratnog Šibenika nalazio krš, danas se uzdižu čitavi stambeni kompleksi. Više od 3.000 stanova izgrađeno je u poslijeratnom razdoblju, što predstavlja 70 posto stambenog fonda predratnog Šibenika.

Narodni dohodak iznosi blizu 26 milijardi starih dinara, dok se vi-

jednost društvenog bruto-produkta penje na više od 70 milijardi starih dinara.

Izgrađene su nove škole i ustanove, organiziran i sproveden sistem zdravstvene zaštite.

Sve su te mjere i rezultati uvjetovali duboke promjene u socijalnoj strukturi Šibenika. Predratni Šibenik od 17.000 stanovnika bio je pretežno grad težaka. Danas je on jaki industrijski centar i važna luka sjeverne Dalmacije, sa mehaniziranim lučkim postrojenjima, stotinama metara nove moderne operativne obale i više od milijun tona prometa godišnje.

Taj neviđeni procvat u svojoj historiji mogao je Šibenik ostvariti samo u socijalističkom društvu, za čije stvaranje je u revoluciji podnio ogromne žrtve.

Marljivi šibenski težak, radnik koji se u svojoj bogatoj prošlosti toliko puta dizao protiv gospodske nepravde i plemićkih zakona, da bi izborio pravo odlučivanja o svome životu i sudbini, našao je u svojoj socijalističkoj domovini, u sistemu samoupravljanja radnog naroda, neiscrpiljive mogućnosti da to čini uvijek i slobodno.

Grad koji je nastao na litič uz more i koji se prvi put u našoj historiji oglosio pred devet stoljeća, slavi danas svoj veliki jubilej.

On slavi svoju neuništivu životnu snagu, koja mu je omogućila da nadživi sve nesreće i stradanja kroz koja se tom snagom probijao tokom teških stoljeća svoje prošlosti, ponosan na ono što je život u njemu stavio u riznicu naše kulturno-umjetničke baštine, ponosan na prinisene žrtve u borbi našega naroda za nacionalnu egzistenciju, društveni progres i demokraciju.

Naš grad slavi svoju 900-godišnjicu pun vjere u budućnost, uvijek spreman da na putu daljnjeg napretka i izgradnje socijalističkog društva — svojom tradicionalnom životnom snagom savlada teškoće koje sobom donosi život.

UZ 900 - GODIŠNJICU GRADA

(Nastavak sa 1. strane)

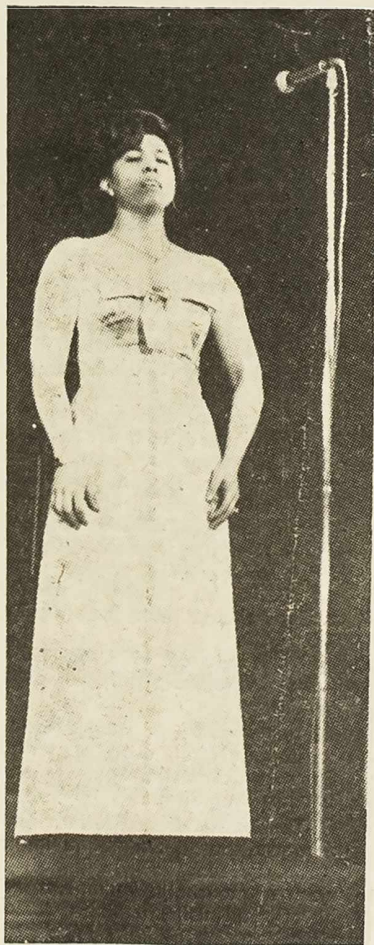
Dirljiva je bila scena na obali kad su biste heroja bile otkrivene. Majka narodnog heroja Slobodana Macure prišla je brončanom bisti svoga sina i u prigrušenom jecanju milovala lice heroja...

Osim glazbe JRM, koja je uveličala ove svečanosti, Šibenska narodna glazba, čiji su članovi nosili šibenske crvene kape, priredila je promenađni koncert na Poljani maršala Tita.

U 18 sati predsjednik Skupštine općine Šibenik dao je prijem u Gradskoj vijećnici za sve goste i učesnike proslave.

Navečer u 20 sati priređena je u Narodnom kazalištu svečana akademija na kojoj je izveden kulturno-umjetnički program — za koji se može reći da je bio jedan od najkvalitetnijih što su ga izvođači šibenčani priredili poslije rata.

Poslo je prof. Ivo Livaković, sekretar Odbora za proslavu, toplim riječima pozdravio građane i sve goste, mješoviti zbor RKUD »Kolo« otpjevao je »Naš grad« od Jakova Gotovca, a zatim je književnik Vojin Jelić pročitao svoj rad posvećen 900-godišnjem jubileju grada. U nastavku programa nastupio je Tonko Ninić, član Zagrebačkih solista, koji je uz pratnju Marije Sekso za klavir izveo na violini dvije kompozicije. Rukovet šibenskih narodnih pjesama i kazivanja humaniste Jurja Sižgorića izveli su Neva Belamarić, član Centra za scensku kulturu i Festival djeteta, te dramski umjetnici Jagoda Antunac-Katić i Spiro Guberina, Arsen Dedić nastupio je kao flautist, izvevši djelo Jakova Prebando, šibenskog kompozitora, a Majda Radić, prvakinja opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, otpjevala je dvije Gotovčeve i jednu kompoziciju Krešimira Baranovića. Nakon što je violinski sastav Muzičke škole u Šibeniku izveo dvije kompozicije, Spiro Guberina je pročitao dijelove iz proze Sime Matavulja o šibenskim pučanima i Šibeniku. Na kraju programa ženski zbor »Kolo« izveo je jedan motet Ivana Lukačića, šibenskog skladatelja 17. stoljeća, a zatim je mješoviti zbor »Kolo« otpjevao rukovet šibenskih podoknica dr Lovre Županovića.

Mezosopran Majda Radić

OBAVIJEST

GRAĐANSTVU I RADNIM KOLEKTIVIMA

Obavještavaju se radni kolektivi i građanstvo da će se 1. V 1966. godine u 9 sati ujutro u Murteru otkriti spomenik palim borcima NOR-a Murter i da će za tu svečanost biti pojačan autobusni saobraćaj Šibenik-Murter, počevši već od 6 sati ujutro.

Za detaljnije informacije obratite se na šalteru Auto-transportnog poduzeća Šibenik.

ODBOR

Priredbu je režirao Nikola Venčin, a scenografski okvir postavio Ante Despot, akademski kipar. Dirigenti su bili Marija Skudar i Nikola Bašić. Klavirsku pratnju dala je Marija Sekso.

Prošao je tako jedan dan, koji je obilježio početak proslave dugih i slavnih epopeja Šibenika.

Gledamo danas ovaj grad: uređene ulice, izloge, okopane travnjake, nove panoe, nove kioske, šarenilo ljudi među suncem i zelenilom; žagor i živost djece.

Šta to zapravo slavi ovaj grad starih krovova, nebođera i novih prostora?

Devet stotina godina! Devet dugih stoljeća od njegova prvog spomena. Slavi li onaj dan 25. prosinca 1066. godine, dan kada je njegovo ime prvi put utisnuto u papir, prvi za koji mi znamo. Slavi taj dan!

Ali, znamo da je to nešto daleko više, daleko sveobuhvatnije, neizmerno šire i veličanstvenije.

Grad slavi žrtve i pobjede, strahote sve tamo od 1116. godine, kada je prvi put do temelja spaljen.

Slavi godine herojstva starih šibenčana, kao što je 1378, koja je grad opet ostavila u plamenu i ruševinama, ali ne i bez života.

Slavi ona drevna vremena kada se u 250-godišnjem najezdi obranio od otomanske opasnosti, ne dopuštajući da tuđi ratnici pređu granice grada.

Slavi onu svoju upornost u stoljećima koja su nailazila, upornost da sačuva svoj narodni karakter.

Slavi svoje velike Jurja Dalmatina, Jurja Čulinovića, Fausta Vrančića, Dominika Zavorovića i Franju Divnića, svoju veliku kulturnu baštinu i svoje neprocjenjivo narodno blago.

Slavi svoju najnoviju epopeju borbe u kojoj je poginulo u borbi ili strijeljano sa područja današnje općine 4000 osoba, 5.500 odvedeno u koncentracione logore, a 6.500 žena, djece i staraca bilo prisiljeno da napusti svoje domove i ode u zbijeg.

Epopeja žrtava bila je epopeja pobjede. Tako je bilo od davnine, tako je bilo i 1941 — 1945. godine.

Žrtve su padale u borbama, borbe su rađale heroje. A heroji poznaju samo slobodne ljude, slobodan narod.

Šibenik slavi sve to. Slavi i ono što ima danas, 20 godina njegova procvata.

Slavi onaj duh koji je provijavao kroz njegov život i život njegovih građana, duh koji je ostao napisan u mnogim djelima slavnih ljudi Šibenika, duh utisnut u kamenu, duh grada kojeg nisu podigli ni Iliri, ni rimski ni grčki kolonisti, duh koji i danas živi u srcima svih.

A taj duh je neuništiva snaga koja je ovom gradu omogućila da nadživi stihije, nesreće, stradanja, da postane ponosan na sve ono što je život u njemu stvorio, što je stvorila borba, što je stvorio rad.

Taj duh i tu snagu mogli smo vidjeti i osjetiti 23. travnja na ulicama našega dragog Šibenika.

Joško Čelar i Josip Jakovljević

SLOBODAN MACURA, VLADIMIR PERAN I MIRO VIŠIĆ su tri narodna heroja u čijem je djelu divno izražena mladost, komunistička uvjerenost i zanos, patriotizam i junaštvo, bistrina i odlučnost generacije SKOJ-a, koja se oblikovala u Sibeniku pred drugi svjetski rat.

Sjećajući se njih, ne možemo a da nam istovremeno ne dođu pred oči i ostali iz toga pokoljenja, što su pali u narodnoj revoluciji. Među njima su: Zdravko Bego, Frane Baranović, Ivo Zaninović, Vinko Maglica, Maks Santini, Emo Svoboda, Zdenko Novak, Slavko Rupić, Pere Kronja, Miće Radečić, Ante Sentić, Krste Zlatović, Ante Blažević, Paško Skarica, Kreše Jusić, Mate Bujas, Duško Vrljević, Jelka Bučić, Bosiljka Fulgosi, Anka Belamarić, Ruža Vukman, Lepa Sarić, Biserka Bukić, Aleksandar Bogdanović, Ivica Lasić, Drago Junačković, Blaž Višić, Stipe Ninić, Ante Baranović, Milorad Bartulica, Hrvoje Jelić, Momčilo Crvak i drugi.

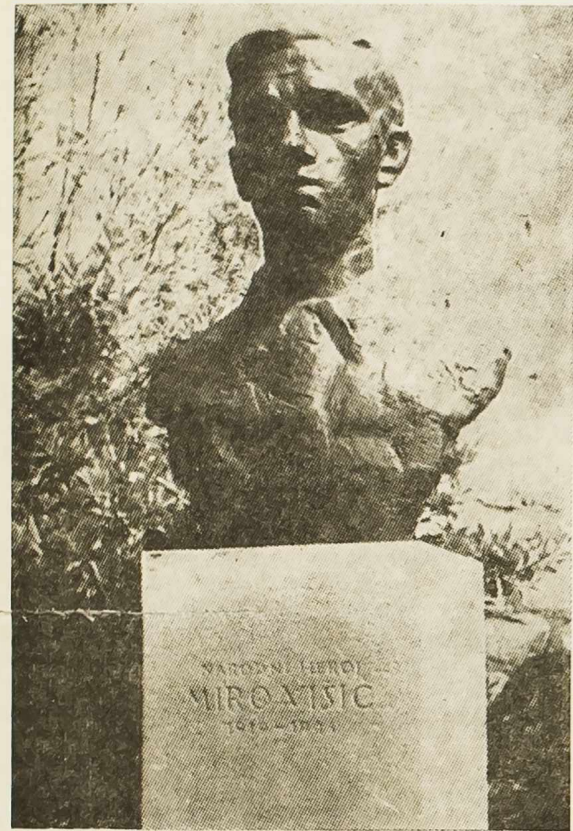
Između starijih i mladih razlika je bila od najviše 5—6 godina. Većina su bili srednjoškolci i radnici, a manji dio studenti, koji su tek počeli studirati ili su već imali koju godinu studija.

Od trojice heroja, kojima naš grad podiže biste, Slobodan je bio najstariji (rođen je 1918. godine), ali ipak samo godinu dana stariji od Mira Višića, a četiri godine od Vlade Perana. Slobodan je bio student agronomije (zadnji semestar studija), Miro student filozofije, a Vlade student medicine, koju je upisao u jesen 1940. godine.

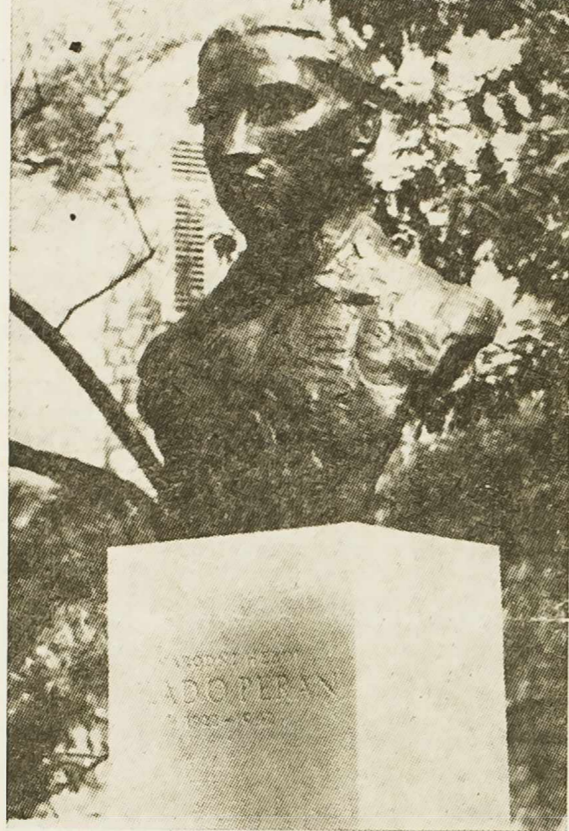
Sva trojica su radili na pripremanju i širenju ustanka. Slobodan i Miro su članovi Komunističke partije Jugoslavije postali 1940. godine, a Vlade 1941.

SLOBODAN se s grupom partizana iz sjeverne Dalmacije krajem 1941. godine bori u Lici. Bio je komesar čete, a zatim komesar novoosnovanog samostalnog bataljona »Bude Borjan«. U svim bitkama ispoljio je zavirlujuću hrabrost i bio u prvim redovima. On u lipnju 1942. godine napada veliku talijansku kolonu kojoj je zadan težak poraz i gubici. U Nuniću, gdje je neprijatelj uporno branio svoje položaje, ne obazirući se na njegovu jaku vatru, Slobodan se penje na krov škole, iz koje je neprijatelj pružao otpor, ubacuje u nju bombe i priključuje ga na predaju. I u borbi kod Supljaje (također u Bukovici) daje primjer uskačući u talijanske kamione, koje pali, i uništava vojnike u njima. Kasnije i kao pomoćnik komesara brigade nadahnjuje borcu svojim junaštvom. U jednom jurišu kod Kalinovika pogiba travnja 1943. godine u dvadeset i petoj godini života.

VLADIMIR zajedno s Mirom odlazi u partizane iz Sibenika u prvoj grupi 12. kolovoza 1941. godine. Od tridesetak drugova jedva se njih desetak probilo do Drvara. Među njima su Vlade i Miro. Vlade se vraća u Bukovicu, a Miro ostaje tamo u bataljonu »Starac Vujadin«. Vlade je prvo komandir čete a zatim komandant novoosnovanog bataljona »Bude Borjan«. Bio je veoma hrabar. Svoju hrabrost ispoljio je već prilikom borbi koje je imala partizanska grupa kada je krenula iz Sibenika

Narodni heroj Miro Višić

Narodni heroj Vlado Peran

Piše: PAŠKO PERIŠA

TRI MLADA HEROJA

Majka pred bustom sina Slobodana.

prema Drvaru. Početkom lipnja 1942. godine njegov bataljon napada jaku kolonu talijanskih kamiona punih vojnika, koja je tada bila gotovo uništena. Talijanima je stigla pomoć i Vladin bataljon se morao povući. U povlačenju borci su zaboravili na postolje teškog mitraljeza i Vlade je odlučio da se vrati i donese ga. Prelazeći put do postolja, poginuo je u dvadesetoj godini života. Njegov imo dbe bio je četvrti bataljon Druge dalmatinske brigade.

MIRO je u bataljonu »Starac Vujadin« na području Drvara stekao veliki ugled svojom političkom zrelošću, hrabrošću i drugarstvom. Već početkom 1943. godine Miro je komesar Treće dalmatinske brigade. Ta mlada brigada je za vrijeme IV neprijateljske ofenzive pretrpjela teške gubitke, pa je bila ukinuta, a Miro je prema potrebi bio raspoređen na dužnost zamjenika političkog komesara u jednom bataljonu Druge dalmatinske brigade. Poginuo je na Ozrenu 1943. godine poslije V neprijateljske ofenzive u dvadeset i četvrtj godini života.

Tako su na bojnopolju poginuli naši narodni heroji Slobodan, Vlade i Miro, koji su ponos naroda Sibenika.

Svima koji su ih poznavali i s njima radili ostali su u najboljem sjećanju. Bili su izvrsni ljudi, drugovi i borci, koji su gorljivo zastupali svoje komunističke ideje i svojom plemenitošću i primjerom utjecali da ih i drugi pri-

hvate. Slobodan i Miro bili su pioniri idejno-političkog rada među omladinom prije rata, a sva trojica su to bili u narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji.

Preratna revolucionarna djelatnost Slobodanova pretežno se ispoljavala na Beogradskom univerzitetu, gdje je bio u rukovodstvu SKOJ-a. Godine 1940. je kao član delegacije napredne omladine Beogradskog univerziteta bio u Bugarskoj radi učvršćivanja odnosa s bugarskom naprednom omladinom. 27. ožujka 1941. godine sudjelovao je u velikim demonstracijama u Beogradu. Zatim se po direktivi Partije vraća u Sibenik gdje ga zatiče rat protiv Jugoslavije. I on je tada bio u delegaciji, koju je organizirala Partija u Sibeniku, da od komandanta grada, generala, zahtijeva da naoruža omladinu i narod radi uspješnije obrane zemlje i suzbijanja petokolonaša. Svaki povremeni odlazak u Sibenik svojim on je uvijek ispunjavao političkim radom s omladinom, koji je provodio na svakom koraku. Članovi SKOJ-a, koji su ga poznavali, znali su da je Slobodan sigurno donio koju novu revolucionarnu pjesmu i da će im je, makar i poluglasno, na Poljani otpjevati da je i oni zapamte i — nauče druge. Poziv Partije na ustanak nepokolebljivo je prihvatio i otišao na zadatak u Bukovicu i Drvar, a zatim u Liku, početkom srpnja 1941. godine.

Mira je zbog njegove aktivnosti na Zagrebačkom sveučilištu policija protjerala. Stoga je često poduze boravio u Sibeniku i radio u početku naročito sa srednjoškolskom omladinom. Godine 1940. postao je sekretar Mjesnog komiteta SKOJ-a, a zatim i Okružnog komiteta SKOJ-a. Neumorno je učvršćivao i proširivao organizaciju mladih komunista s onim najboljima koji bi se istakli u simpatizerskim grupama, što ih je organizirala svaka grupa SKOJ-a. Svi koji su s njim radili veoma su ga cijenili i poštovali, jer ih je i on poštovao i uvažavao,

Znamo da nikome nije bilo predodređeno da bude narodni heroj. Ipak kada se sjetimo Slobodana, Mira i Vlade, neodoljivo smo prisiljeni, a poznavajući njihov karakter, odlučnost, smionost i hrabrost, te odanost komunizmu i domovini, da kažemo da su oni mogli da završe samo kao heroji naše narodne, socijalističke revolucije.

Bratstvo i jedinstvo naših naroda u novoj socijalističkoj Jugoslaviji i pobjeda socijalizma u svijetu bili su osnovni pokretači njihova djelovanja, bit njihova života, koji se na žalost tako rano ugasio, ali mladenački uspravno, prkosno i pobjednički prema neprijateljima, i kao sjeme nove mladosti i života.

O njima treba kazati potpuniju riječ da nova pokoljenja Sibenčana budu nadahnjivana cjelovitošću njihove ličnosti i njihova djela.

ANTE JURLIN, PREKALJENI BORAC I REVOLUCIONAR

Drug Ante Jurlin rodio se u selu Prvić-Luci 1909. godine. Po zanimanju je bio radnik — soboslikar.

Pod teškim uvjetima šegrtovanja i života kod privatnog majstora, već zarana je na svojim ledima osjetio elemente klasne društvene podjele i teške eksploatacije ljudskog rada.

Iako je bio stručni radnik izvanrednih radnih i umjetničkih sposobnosti, on se nije zanašao iluzijama o budućem majstoru — poslodavcu, već je njegova radnička solidarnost i klasna svijest utirala savim drukčiji kurs njegova životnog puta — puta revolucionarne borbe radničke klase i njezine avangarde Komunističke partije, čiji je postao član u 18. godini svoga života.

Oslobodivši se šegrtovanja, živio je neko vrijeme u Beogradu, gdje se u radničkom pokretu naročito isticao i kao takav pao u oko policiji. Pojavom šestojanuarske diktature 1929. godine bio je uhapšen i osuđen na godinu dana zatvora, koji je izdržao u Glavnjaci, a zatim protjeran iz Beograda i konfiniran u svoje rodno mjesto.

I tek što je počeo kao mladi komunistički agitator da impresivno politički djeluje na otoku Prviću kod mase najamnih ribara i nezaposlenih mornara, pozvan je na odsluženje vojnog roka koji je odslužio krajem 1930. godine. Tada se pojavio u Splitu, gdje se zaposlio i povezo u političkom radu.

Svojim solidnim marksističkim obrazovanjem kao malo tko iz redova radničke klase u Dalmaciji u to vrijeme, te radnim navikama i ostalim kvalitetama komunista i revolucionera drug Jurlin je brzo stekao dobru ocjenu u splitskoj partijskoj organizaciji i kod tadašnjeg rukovodstva Pokrajinskog komiteta KPH za Dalmaciju, koje je njega u periodu obnove partijske organizacije na području Sibenika pod kraj 1931. godine uputilo ovamo na politički rad.

Stigavši u Sibenik, prva briga mu je bila da međusobno poveže komunista grada i sela, pa je skupa s nekim istaknutijim komunistima iz grada obilazio i instruirao komunista na selu. I već početkom 1932. godine osnovane su bile nove komunističke organizacije u Tribunju, Prviću-Luci, Sepurini, zatim u Zatonu i Rakovu Selu u Dubravi, pored postojećih u Sibeniku i Vodicama.

Proširenje partijske organizacije na terenu nametalo je potrebu jednoga zajedničkog rukovodećeg tijela Partije, pa je na osnivačkoj konferenciji 25. ožujka 1932. godine u kući Karla Breyera u Sibeniku, u prisustvu delegata iz Vodica, Tribunja, Prvića i Sibenika bio os-

novan Okružni komitet KPH Sibenik, a drug Jurlin izabran za sekretara toga komiteta.

Pod njegovim rukovodstvom Partija na okrugu u toku 1932. godine dala je svoje prve vidnije političke manifestacije, kao povodom 1. kolovoza — dana solidarnosti međunarodnog proletarijata za borbu protiv imperijalizma — i povodom proslave 15-godišnjice oktobarske socijalističke revolucije, kada su i u gradu i na selu bili izloženi proglasi u vidu plakata, rastureni prigodni leci i izvešene crvene zastave.

Dosljedna svome revolucionarnom programu Partija je u Sibeniku i okolici već tada bila nabavila stanoviti kontigent oružja (pištolja i paklenih strojeva) za potrebe oružane borbe, za revoluciju, što je dovelo i do provala u samoj organizaciji, jer su žandari i policijski agenti, idući tragom oružja, podvrgli istrazi i ostalu aktivnost uhapšenih komunista, pa su čuvari režima diktature upotrebom svirepih mjera isljeđivanja otkrili cjelokupnu organizaciju i uhapsili svih 85 njezinih članova.

Prvu je bio i sekretar Jurlin, na kome su žandari iskalili svoj zvjerski bijes, kako po liniji nabavke pištolja, tako i po njegovoj funkcionalnoj liniji.

Piše: VITOMIR GRADIŠKA

U žandarmerijskoj kasarni u Vodicama šibenski su komunisti bili podvrgnuti užasnim mukama. Njih se batinalo pod parolom da se istjera »komunistički zloduh« koji se uvukao u čovjeka. Poslije preboljenih muka uslijedili su sudski procesi, na kojima je uhapšenim komunistima podijeljeno ravno 100 godina zatvora i robije.

Početkom 1935. godine, kada je većina komunista bila već izdržala dosuđenu kaznu, drug Jurlin je bio prvi koji je s povratnicima iz zatvora kontaktirao u cilju obnove partijske organizacije, ali su mnogima od njih teške batine bile slomile revolucionarni duh. I mimo takvih, on je bio uporan u svome radu na obnovi.

Međutim, kad je početkom 1936. godine pokušaj obnove doveo u zatvor 9 komunista iz Sibenika, isto tako iz Vodica, te nekoliko iz Prvića, drug Jurlin je krenuo drugim metodama.

On je, naime, osobno bio povezan s Pokrajinskim komitetom u Splitu, od koga je dobivao direktive i materijal za rad, pa je svoj rad prilagodio postojećim uvjetima. U tom periodu revolucionarnog rada prona-

đene su pogodnije i legalnije forme preko partijskih transmisija, kao što su bili Ursovi sindikati, organizacija Narodnog fronta, Stranka radnog naroda, kao i lijeva krila nekih građanskih partija, u kojima je uticaj komunista dolazio do vidnog izražaja, dok u Narodnom frontu i Stranci radnog naroda Partija je bila našla legalnu formu svoga političkog djelovanja.

Pod rukovodstvom druga Jurlina naročito je bio plodan rad s omladinom, kako grada, tako i sela, koju je tada zahvatio snažan val antifašističkog raspoloženja, a koji se održavao u nizu vidnih manifestacija: u osujećenom pokušaju odlaska stotina omladinaca u republikansku Španiju za borbu protiv fašističke kontrarevolucije početkom 1937. godine, u masovnim demonstracijama u Sibeniku i okolici protiv fašističke Italije povodom posjete njezine ratne flote našim vodama ljeti 1938. godine...

U periodu od 1937. do 1939. godine obnovljena je i znatno proširena partijska organizacija na okrugu Sibenik.

1939. godine ponovo je osnovan u Sibeniku Okružni komitet KPH, ali ovog puta nadležan za čitav teritorij sjeverne Dalmacije, kome je za sekretara ponovno bio izabran drug Jurlin.

U ličnosti druga Jurlina partijska organizacija na okrugu sjeverne Dalmacije imala je prekaljenog borca i rukovodioca, koji je imao duboku i nepokolebljivu vjeru u generaciju komunista, koju je vodio i u njezinu historijsku misiju u doba rastuća fašističko-imperijalističke opasnosti, koja je uzurpala tok međunarodnih ratnih zapletaja, čime se davala mogućnost pospešenja revolucionarne borbe i oživotvorenja avangardne uloge komunista u toj revolucionarnoj borbi. Na tu je misiju on svuda i u svakoj prilici ukazivao i partijske kadrove pripremao.

Pod njegovim neposrednim rukovodstvom nekoliko godina prije rata partiji i skojevci su posebnu pažnju posvećivali tehničkim rukovanjima oružjem. U mnogim našim mjestima bile su osnovane družine, te često i bataljoni u prvoj vojnoj formaciji, koji su vježbali puškama, makar drvenih modela. Partijska organizacija neposredno pred rat nabavila je stanoviti kontigent pištolja kojima su bili zaduženi pojedini istaknutiji i odlučniji komunisti, imajući poseban zadatak zaštite masovnih manifestacija i demonstracija, kao i da to oružje upotrijebe u slučaju intervencije žandara i policije.

Drug Jurlin je bio učesnik Pokrajinske partijske kon-

Ante Jurlin

ferencije za Dalmaciju u Splitu 1940. godine, kada je izabran za člana Pokrajinskog komiteta, kao i učesnik Pete zemaljske konferencije u Zagrebu iste godine, kada je predstavljao organizaciju od 130 članova Partije na našem okrugu.

Od Pete zemaljske konferencije pa do aprilskih dana 1941. godine Partija se na okrugu brojičano znatno ojačala, a orijentacijom na mladi kadar — i pomladila.

U danima napada fašista na našu zemlju sekretar našeg Okružnog komiteta bio je vojnik. I pored toga on je imao dnevni kontakt s partijskom organizacijom u gradu. U toku tih ratnih dana on je sazvao plenum Okružnog komiteta u Sibeniku, na kome je donijeta odluka da se preko komunista u vojsci kao i na terenu sprovede direktiva za pružanje energičnog otpora fašističkim zavojevačima, a kad je stvar oružanog otpora uslijed izdaje rukovodećeg kadra u bivšoj jugoslavenskoj vojsci propala i vojnički krah bio neminovan, iz Sibenika je upućena direktiva partijskim kadrovima na tere-

(Nastavak na 7. strani)

KOMENTAR

Guraj, brate, do Zadra...

Prije nekoliko dana došao je do pumpne stanice u gradu jedan švicarski »Folkswagen«, čije su zadnje dvije gume bile gotovo sasvim prazne. Međutim, tu ih vlasnik nije mogao napumpati, jer ne postoji mjerilo ni pogodna cijev, iako se kompresor na pumpnoj stanici nalazi već duže vremena! Vlasnicima kola trebalo je objasniti da se moraju vratiti do Ražina ili ići u drugom pravcu, deset kilometara do Vodica. Krenuli su prema Vodicama.

Jednoj novoj »Lanci« trebalo je izmijeniti ulje i pritegnuti kočnice. U pet sati poslije podne talijanski turista iz Trevisa nigdje u gradu nije mogao obaviti taj servis.

U pogonu zagrebačke »Automobilije« u Vodicama postoji servis. On raspolaže i skladištem rezervnih dijelova za neka vozila, posebno za »Skode«, »Fiate« i neke druge vrste vozila. Servis će se ovoga ljeta proširiti i obavljati će sve vrste poslova na automobilima.

Međutim, »Automobilija« je znala da u Vodicama ne mogu ići svi vozila kojima je nužan servis. Zato je planirala neku vrst svoga »pogona« u samom gradu, ali izgleda da od toga neće biti ništa.

S druge strane, dosad je poduzeće »Dane Rončević« vršilo u svojoj režiji neke vrste servisa. Ono je namjeravalo da se proširi i bolje opremi svoje radionice, ali ni do toga nije došlo, jer — takav posao nije rentabilan!

To je u redu. Ali, zašto se onda posao nije mogao ustupiti »Automobiliji«? Ona ima i stručnjaka i financijski bi to mogla snositi. Odgovor se nalazi u tome da »Dane Rončević« neće da napusti svoj servis ni u onom najmanjem obujmu, jer će se, vjeruju, tu ipak »nešto raditi«, a to je rentabilnije — nego ništa!

Znači: status quo! Neka se nitko za to ne uzrujava, jer vozači će se već nekako snaći.

Nije ni do sada, misle, Šibenik pretrpio neku štetu što nema adekvatnog i efikasnog servisa za putničke automobile, pa se to neće dogoditi ni ove godine, pogotovo ako se zna da će završetkom mosta motorizirani turisti postati »pokretljiviji« i da će manje tražiti razne usluge za svoja vozila u Šibeniku.

Samo, to nisu nikakvi argumenti.

Poznato je da je servis automobila u Zadru i Splitu tokom ljeta doslovno pretrpan poslovi-

ma da se dugo čeka, i tako dalje, dok je područje Šibenika ostalo »upraznjeno«, pa se vozila sa ovog regiona, htjeli to njihovi vlasnici ili ne, moraju teškom mukom transportirati stotama kilometara u Zadar ili Split. Tom pridonosi i činjenica da šibenska prodavaonica »Auto-hrvatske« već dugo vremena kronično »boluje« od slabe snabdjevenosti rezervnim dijelovima i materijalom (često najsitnijim, ali i najtraženijim).

Kazlog tome, rekli su nam, nalazi se u samoj organizaciji distributerske službe zagrebačkog poduzeća »Auto-hrvatske«. U to stvarno ne možemo ulaziti, ali se opravdano možemo zapitati: kako to da su prodavaonice toga poduzeća u Splitu (pored »Dalmacije-auta«) i u Zadru — uvijek bolje snabdjevene

auto - dijelovima i priborom nego Šibenik?

Sve u svemu, kad se uzme nedostatak kvalitetnog servisa i nedostatak kurentne robe auto-dijelova, onda su očite i posljedice od kojih često mora doći, tj. da na ulicama susrećemo strane turiste kako se kod građana raspituju za mogućnosti servisa na kolima, te kako se odlazi po kućama, kako se traži i doziva — ovlaštene i neovlaštene ljude različitih struka — da interveniraju!

Sve to baca lošu sliku ne samo na jednu ovako usku specijalnost — već i na turističke usluge u cijelini.

Zato bi trebalo da zainteresirani (ako su stvarno ZAINTERESIRANI) sjednu za stol i da se dogovore o tome što se u ovoj stvari još uvijek može učiniti.

J. Celar

Spomenik palim borcima u Murteru

U nedjelju 1. svibnja otkrit će se u Murteru spomenik palim borcima i žrtvama fašističkog terora ovog sela. Od 2500 stanovnika, koliko je Murter brojio prije rata, 500 Murterana aktivno je sudjelovalo u narodnooslobodilačkoj vojsci, od kojih je devedesetčetvero poginulo u borbama sa neprijateljem, a četrdeset ih je žrtava fašističkog terora.

Prve grupe Murterana posle su

već 1941. godine na poziv Komunističke partije Jugoslavije u borbu protiv okupatora i domaćih izdajnika.

Otkrivanje spomenika, rad akademskog kipara Ante Petkovića, obaviti će se u 9,30 sati. Za sve goste i građane Šibenika osiguran je prevoz autobusima, koji će sa Martinske saobraćati u toku cijelog dana, od 6 do 20 sati.

(ji)

OBAVIJEST

SUBNOR-a općine Šibenik

U toku je rad na prikupljanju podataka svih preživjelih boraca otpora u Poljskoj, u vremenu od 1941. do 1945. godine. Umoljavaju se svi drugovi koji su učestvovali u Pokretu otpora u Poljskoj da se jave Savezu udruženja boraca šibenske općine radi evidencije i ostalih podataka.

OBAVIJEST

Na godišnjoj skupštini Saveza udruženja boraca općine Šibenik donesen je zaključak da se Ivan Lipović, bivši tehnički rukovodilac u poduzeću »Vodovod«, isključi iz ove organizacije, odnosno Udruženja rezervnih oficira i podoficira.

Isto tako će Sud časti nakon analize njegovih postupaka u tom kolektivu razmotriti pitanje oduzimanja čina rezervnog oficira.

Iz organizacije SUBNOR-a općine Šibenik

IZVANREDNA KONFERENCIJA SSRN U DRNIŠU

Poljoprivreda i stočarstvo

VLADIMIR MOJAŠ, DELEGAT ZA VI KONGRES SSRNJ

U velikoj vijećnici Skupštine općine u Drnišu održana je prošlog petka izvanredna konferencija Socijalističkog saveza. Učesnici konferencije raspravljali su o problemima poljoprivrede i stočarstva. Za delegata za VI kongres SSRNJ izabran je nastavnik Osnovne škole u Drnišu Vladimir Mojaš. Konferenciji je prisustvovao i član Izvršnog odbora Kotarskog odbora SSRN Split Miroslav Kuhač.

I pored napretka u razvijanju poljoprivrede u društvenom sektoru i osvajanja novih površina za novu proizvodnju, društveni sektor još ne predstavlja značajni faktor u korištenju unutrašnjih rezervi, jer je 98 posto obradivih površina i pašnjaka u privatnom sektoru. To upućuje na potrebu da se sve snage usmjere na razvijanje kooperativnih odnosa s individualnim proizvođačima. Iako je obujam poljoprivredne proizvodnje rastao u prosječnoj godišnjoj stopi za 3 do 5 posto u privatnom, a 20 posto u društvenom sektoru, još je uvijek usitnjenost suvremenih tehnoloških postupaka osnovna karakteristika poljoprivrede u drniškoj komuni. Prinosi su niski: pšenice i ječma 8 do 10 metričkih centi po hektaru, a vinograda 0,30 kilograma po čokotu.

Slabi rezultati u poljoprivredi uvjetovali su i neorgan ziranom poljoprivrednom službom u Skupštini općine. U drniškoj općini postoji samo jedan agronom i 4 poljoprivredna tehničara.

Značajniji rezultati ostvareni su u proizvodnji duhana. Oko 500 domaćinstava kooperira s poljoprivredno - industrijskim kombinatom »Petrovo polje«.

Rješenjem vodoopskrbe u nekim selima proizvodnja duhana će se još povećati, ali najjači će stimulans biti u podizanju otkupnih cijena, koje su se poslije privredne reforme povisile samo za 20 posto.

Stočarstvo drniške općine je ekstenzivnog karaktera i nje se bavi, uglavnom, siromašniji dio stanovništva, koji glavnino krme nalazi u slabim livadama i pašnjacima. Stočni fond je u laganom opadanju i on će se moći povećati samo boljim korištenjem postojećih pašnjaka, gradnjom cisterni za napajanje i poboljšanjem proizvodnih svojstava u prvom redu pretapanjem buše u oberintalsko govedo.

OBAVIJEST

Dana 1. i 2. maja na relaciji Šibenik—slapovi Krke saobraćat će vozila sa polascima iz Šibenika (Poljana maršala Tita) u 8.00, 10.00, 12.00, 14.00, 16.00 i 18.00 sati, odnosno u povratku sa slapova Krke u 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 17.00 i 19.00 sati.

Cijena prijevoza po osobi u jednom pravcu određena je dinara starih 200, djeca do 10 godina 50 posto.

Izvanredna konferencija Socijalističkog saveza u Drnišu raspravljala je i o zdravstvenom osiguranju poljoprivrednika i migraciji seoskog stanovništva, a zatim je izabraa delegata za VI kongres Socijalističkog saveza radnog naroda Jugoslavije. (c)

Srećko Bijelić u Drnišu

Član CK SKJ Srećko Bijelić, poznanik mnogih Drnišana još iz vremena kada je bio omladinski rukovodilac u bivšem šibenskom kotaru, održao je prošlog petka poslije podne predavanje o zaključcima III plenuma CK SKJ i više od 3 sata razgovarao i odgovarao na brojna pitanja koja su mu postavljali drniški komunisti iz područja privredne reforme. (c)

ŠIBENIK U BROJKAMA

Od Njivica do Ražina, na dužini od 5 kilometara, u 18 gradskih naselja — živi 30 tisuća stanovnika. Poslijeratni prirodni priraštaj iznosi godišnje u prosjeku 450, a mehanički 350 osoba. Neposredno nakon oslobođenja Šibenik je imao oko 14 tisuća stanovnika.

U 126 radnih organizacija, koliko ih ima na području šibenske općine, zaposleno je 17 tisuća radnika i službenika. Od ukupnog broja radnih kolektiva na privredne organizacije otpada 78. U Zavodu za zapošljavanje danas je evidentirano 1.328 nezaposlenih osoba, od kojih 405 čine oni koji prvi put traže zaposlenje.

Na užem području Šibenika stambeni fond sačinjava 6.500 stanova. Od toga broja 3.300 je izgrađeno ili adaptirano nakon oslobođenja. Novoizgrađeni stambeni prostor čini blizu 70 posto od ukupnog stambenog fonda prije II svjetskog rata. Najveći intenzitet stambene izgradnje zabilježen je od 1959. godine, kada je u prosjeku godišnje izgrađeno oko 370 stanova.

Bruto produkt na šibenskoj općini iznosio je u 1965. godini oko 1.100.000 tona tereta, od čega poduzeće »Luka« 880 tisuća tona. Na operativnom dijelu obale dugačkoj 1.344 metra može odjednom pristati jedanaest prekoceanskih brodova. Luka posjeduje blizu 15 tisuća kvadratnih metara zatvoreneog i 8 tisuća kvadratnih metara otvoreneog skladišnog prostora, te 15 većih i manjih dizalica.

U 1965. godini u turističkim mjestima boravilo je 59.400 domaćih i 30.500 inozemnih gostiju. Od 731.500 ostvarenih noćenja, na inozemne turiste otpada 134 tisuća noćenja. Vodiše su bile najposjećenije mjesto domaćim, a Primošten inozemnim turistima. U Vodicama je boravilo 16.500 osoba sa 215.500 noćenja, a u Primošenu 5.018 gostiju sa 39.500 ostvarenih noćenja.

Na teritoriju šibenske općine djeluje 13 hotela, pansiona i motela, 31 odmaralište, 3 turistička naselja i 9 auto-kampova. Od 11.400 ležaja, u komercijalnom ugostiteljstvu ima 1.290 ležaja, od čega 840 u hotelima i pansionima.

U okviru deset trgovinskih poduzeća djeluje 212 prodavaonica. U prometu na veliko ostvareno je u 1965. godini 2,5 milijarde, a u prometu na malo 16 milijardi starih dinara.

Pod zelenim površinama nalazi se 40 tisuća kvadratnih metara. Samo u posljednje dvije godine ozelenjeno je oko 10 tisuća kvadratnih metara gradskog zemljišta. Nove nasade podignute su na Obali, Baldekinu, Krizu i Mažurici. U 1966. godini za proširenje zelenih površina investirat će se 35 milijuna starih dinara.

U pet osnovnih i jedanaest srednjih škola u Šibeniku upisano je 8 tisuća učenika, od kojih je blizu tisuću đaka-putnika, mahom iz prigradskih naselja. Gotovo svaki četvrti stanovnik Šibenika polaznik je škole prvog ili drugog stupnja.

Javne biblioteke u Šibeniku posjeduju bogat knjižni fond. Naučni odjel Gradske biblioteke ima 23.500,

a narodni odjel 14 tisuća knjiga. Biblioteka Općinskog sindikalnog vijeća ima 4.500, a biblioteka Doma JNA 2.200 knjiga. U njima je uclanjeno oko 2 tisuće osoba.

Kinematografske dvorane »Šibenik«, »Tesla« i »20. aprila«, koje imaju ukupno 1350 sjedišta, posjetilo je u 1965. godini 495 tisuća osoba. Prikazano je 2.168 predstava, a svaki stanovnik Šibenika gledao je 16 filmova.

Za dnevnu, tjednu i zabavnu štampu Šibenčani su lanišnje godine utrošili 80 milijuna dinara. Od dnevnika najviše su čitali »Slobodnu Dalmaciju« — 1.700, »Vjesnik« — 800 i »Borbu« — 700 primjeraka. Najčitaniji tjednik je »Vjesnik u srijedu« — sa 2.400 primjeraka, zatim »Arena« — 2.300 i »Studio« — 2.200 primjeraka.

U šibenskim domaćinstvima evidentirano je 5.100 radio-aparata i 2

tisuće televizijskih prijemnika. Vlasnici aparata mjesečno isplate više od 7 milijuna dinara.

Do 31. ožujka ove godine na šibenskom području registrirano je 1.579 vozila, od čega otpada na osobne automobile 513 (72 u društvenom, a 441 u privatnom vlasništvu), na kamione 257, autobuse 52, traktore 21, prikolice 45, specijalna vozila 31 i motorkotače 627. Samo u prošloj godini nabavljeno je 158 novih automobila. Od 2.110 vozača — 102 su žene.

Na šibenskoj općini djeluje osam sportskih društava i 30 klubova. Njima je okupljeno 5 tisuća sportaša, što čini 16 posto od 80 tisuće — koliko broji šibenska općina. U Šibeniku i drugim mjestima ima pet sportskih dvorana, jedan plivački bazen, tri kuglane i 12 igrališta za nogomet, rukomet, košarku i odbojku. (ji)

Trgovine otvorene i za 1. maj

U Odjelu za privredu Skupštine općine Šibenik obaviješteni smo o poslovanju trgovačkih radnji, tržnice i ribarnice u dane prvomajskih praznika.

Prodavaonice živežnih namirnica: u subotu 30. travnja posluju od 7.30 do 12. i od 16.30 do 19, a samoposluge cijeli dan. Prvog svibnja neće posloovati. Druga dva praznička dana bit će otvorene obe samoposluge u centru grada.

Industrijska roba: 30. travnja poslovat će od 7.30 do 12 i od 16.30 do 19 sati. U prvomajskim praznicima neće posloovati s izuzetkom 2. i 3. svibnja, kada će u juturnim satima biti otvorene prodavaonice parfumerije i suvenirna poduzeća »Kornat«.

Voće i povrće: 30. travnja posluju od 7 do 12 i od 16 do 20 sati. Prvog svibnja su zatvorene, a 2. i 3. svibnja samo nekoliko prodavaonica bit će otvoreno od 7 do 10 sati.

Prodavaonice mesa: u subotu posluju kao što je dosad uobičajeno. 1. svibnja su zatvorene, a 2. i 3. svibnja samo nekoliko radnja će posloovati od 6 do 10 sati.

Prodavaonice kruha: 30. travnja poslovat će redovito kao svake subote. 1. svibnja bit će zatvorene, a 2. i 3. svibnja poslovat će u juturnim satima.

Prodavaonice mlijeka: u dane prvomajskih praznika poslovat će kao nedjeljom.

Tržnica i ribarnica: 1. svibnja neće posloovati, a druga dva praznička dana bit će otvorene od 6 do 10 sati.

Brijačko-frizerske radnje: 3. svibnja poslovat će od 6 do 12 sati.

Trgovačka mreža u selima: 1. i 2. svibnja neće posloovati. (ji)

Svečanost u školama

900-godišnjica prvog spomena Šibenika obilježena je prigodnim svečanostima u svim šibenskim osnovnim i srednjim školama.

Na dan početka značajnog jubileja, 23. travnja, u osnovnim i srednjim školama pročitani su referati na temu »Devet stoljeća Šibenika«, a zatim je izveden kulturno-umjetnički program.

U Gimnaziji su članovi literarne sekcije čitali pjesme posvećene Šibeniku, dok je povjesna grupa u suradnji sa članovima foto-sekcije priredila izložbu fotografija i dokumenta iz prošlosti Šibenika.

U Pedagoškoj gimnaziji čitane su pjesme šibenskog humaniste XV stoljeća Jurja Šižgorića, a za učenike Srednje ekonomske škole organizirana je kino-predstava u Domu JNA, kojom prilikom je prikazan domaći film »Prometej s otoka Viševice«.

U Metalurško-tehnološkoj i Srednjoj medicinskoj školi čitani su radovi učenika posvećeni jubilarnoj godišnjici.

PUŠTENA U POGON MODERNA KLAONICA S POGONOM ZA PRERADU SUHOMESNATIH PROIZVODA

Drniški pršuti

U prisustvu nekoliko stotina građana i brojnih gostiju, u Drnišu je u nedjelju prije podne Frane Sušić, direktor poljoprivredno-industrijskog kombinata »Petrovo polje« pustio u pogon modernu klaonicu svih vrsta stoke s pogonom za preradu suhomesnatih proizvoda. Među uzvanicima nalazili su se inž. Zvonko Jurišić, predsjednik Skupštine kotara Split, savezni poslanik Paško Periša, republički zastupnik Smiljan Reljić, tehnički direktor Tvornice duhana u Zagrebu Ante Dunda i sekretar Općinskog komiteta SKH Drniš Đuro Opančina.

Klaonica s preradom suhomesnatih proizvoda u Drnišu spada među najmodernije objekte te vrste u Dalmaciji i ona osigurava solidnu bazu za brzi razvitak stočarstva u drniškoj komuni i daje svoj veliki doprinos u stabilizaciji snabdjevanja mesom turističkih obiekata uz Jadran.

Prošlonedjeljna svečanost u drni-

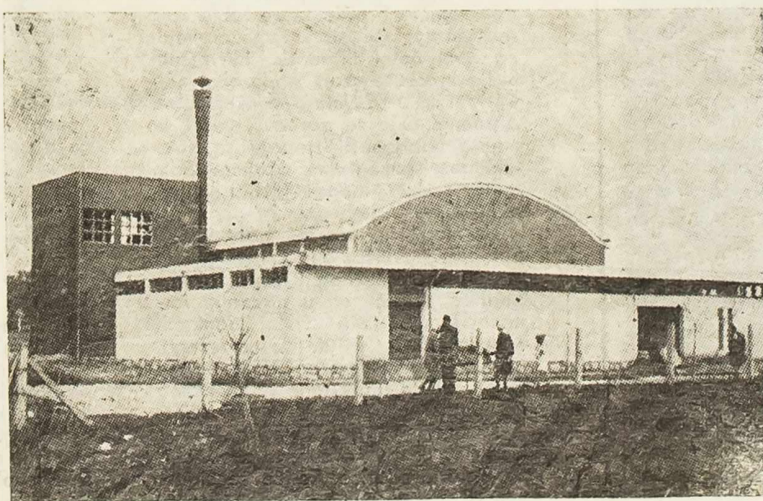
kom PIK-u iskorištena je da se poduzeće oprosti s jedanaestoricom svojih starih radnika koji odlaze u penziju, pa im je tom prilikom tehnički direktor kombinata Paško Buha uručio na poklon ručne satove. (c)

IZMJENE U AUTOBUSNOM SAOBRAĆAJU

U poduzeću »Autotransport« zamoljeni smo da objavimo sljedeće izmjene u autobusnom saobraćaju koje nastupaju od 1. svibnja ove godine.

Autobus iz Rijeke za Split polazi će iz Šibenika u 13.30 u mjesto u 13.45 sati. Nadalje, otvara se nova linija koja će iz Splita polaziti u 15.30 s dolaskom u Šibenik u 17 sati kao i nova pruga koja će iz Šibenika za Split polaziti u 7.30 s dolaskom u Split u 9 sati.

Na relaciji Šibenik — Knin i dalje će autobusi saobraćati u 5.15 i 12 sati, s tom razlikom što će kola saobraćati preko Drniša i Kosova, a ne preko Oklaja kao dosad. Međutim, autobusna linija za Knin s polaskom iz Šibenika u 15.15 sati i dalje će saobraćati preko Oklaja. Inozemni povratkom iz Razvoda — Oklai u 5.15 sati za Šibenik preko Knina.

NOVE KOREKTURE U SISTEMU MIROVINSKOG OSIGURANJA

Reportaža

PODNEŠITE ZAHTJEVE

(bolja rješenja u tom sistemu)

Nakon prigovora mnogih organizacija i građana, a naročito uzivalaca mirovina — na mnoga nelogična rješenja u novom sistemu mirovinskog osiguranja, došlo je sada do mnogih korektura u tom sistemu. Poslije godinu dana primjene sistema, Savezna skupština je donijela izmjene i dopune Osnovnog zakona o mirovinskom osiguranju i Osnovnog zakona o invalidskom osiguranju. Kako je interes naših građana, a posebno umirovljenika, za te izmjene neobično velik, iznijet ćemo u našem listu osnovne odredbe tih izmjena.

Svakako, najosjetljivije su izmjene nastale u prevođenju mirovina. Njihova karakteristika je da su sada nađena bolja rješenja nego prije.

Podimo od onih uzivalaca koji su umirovljeni po Zakonu o mirovinskom osiguranju iz 1957 (dalje: Zakon iz 1957), a kojima je mirovinska osnova utvrđena po ostvarenom osobnom dohotku u vremenu od 1958. do 1964.

Pri prevođenju 1. I 1965. neki od tih uzivalaca »prošli« su zbog niskih osobnih dohoda gore nego uzivaoci kojima je mirovinska osnova bila utvrđena po stručnoj spremi (kategorija radnog mjesta) i mirovinskom stažu, a bez obzira na ostvareni osobni dohodak. Da bismo stvar bolje razjasnili, treba se sjetiti načina prevođenja 1. I 1965.

Po propisima prije Zakona iz 1957, mirovine su se određivale u pravilu prema kategoriji radnog mjesta (tj. stručnoj spremi koja se traži za radno mjesto) i duljini mirovinskog staža (uz izvjesne korekture). Mirovine tih uzivalaca prevedene su 1. I 1958 (Zakon iz 1957) tako da je svaki uzivatelj razvrstan prema kategoriji radnog mjesta i stažu — u jedan od osiguraničkih razreda.

Prevođenjem 1. I 1965. tim uzivaocima je mirovinska osnova utvrđena prema istom tom osiguraničkom razredu (Tabela razreda, odnosno osnova iz člana 216 Osnovnog zakona iz 1965). Iz toga proizlazi da je tim uzivaocima mirovinska osnova utvrđena po stručnoj spremi radnog mjesta i mirovinskom stažu.

Međutim, mirovine koje su određene po Zakonu iz 1957, prema osobnom dohotku ostvarenom poslije 1. I 1961. prevedene su 1. I 1957. tako da se ostvareni osobni dohodak preračunao s odgovarajućim valorizacionim faktorom, zavisno od godine u kojoj je osobni dohodak ostvaren i osiguraničkog razreda u koji je uzivatelj mirovine razvrstan. Tako preračunati osobni dohodak predstavljao je 1. I 1965. mirovinsku osnovu od koje se uzimao postotak prema mirovinskom stažu.

Primjer: osiguraničnik sa 22 godine mirovinskog staža umirovljen je 1953. kao kvalificirani radnik. Prevođenjem po Zakonu iz 1957. razvrstan je u smislu člana 236-a u X osiguranički razred. Prevođenjem 1. I 1965. a prema istom osig. razredu, utvrđena je mirovinska osnova po tabeli iz člana 216 Osnovnog zakona u iznosu od 32.000 dinara. Za staž od 22 godine mirovina iznosi 49% od osnove, odnosno 15.680 dinara.

Drugi radnik, rudarski kopčak, umirovljen je 1. VIII 1964. sa stažom od 22 godine kao kvalificirani radnik. Mirovinska osnova je utvrđena prema osobnom dohotku ostvarenom u vremenu od 1. VII 1963. do 30. VI 1964. u iznosu od 25.000 dinara, koji je valoriziran s faktorom 114 i iznosi 28.500 dinara. Mirovina iznosi 49% od osnove, tj. 13.965 dinara.

Dakle, bez drugih korektura, veća je mirovina uzivalaca koji je umirovljen po propisima prije Zakona iz 1957, tj. onog po kategoriji radnog mjesta, nego onog koji je umirovljen prema ostvarenom osobnom dohotku, iako su iste kvalifikacije i imaju jednak mirovinski staž.

Izmjena je u tome — da ti uzivaoci, koji su umirovljeni po Zakonu iz 1957, prema ostvarenom osobnom dohotku i mirovine im pri prevođenju 1. I 1965. određene od niže mirovinske osnove, mogu tražiti ispravak. Naime, ti uzivaoci mogu tražiti da se izravnavaju s onima koji su umirovljeni po propisima prije Zakona iz 1957. To se postiče tako da se oni ponovo razvrstavaju kao da su umirovljeni prije Zakona iz 1957, tj. razvrstavaju se u osiguraničke razrede prema kategoriji radnog mjesta (stručnoj spremi radnog mjesta) i mirovinskom stažu navršenom do umirovljenja. Ostvareni osobni dohodak se uopće ne uzima u obzir.

Kategorija radnog mjesta utvrđuje se prema stručnoj spremi koja se po tadašnjim propisima tražila za poslove na kojima je uzivatelj mirovine radio neposredno prije umirovljenja. Ako je uzivatelj mirovine imao školsku, odnosno priznatu stručnu spremu nižu od one koja se traži za radno mjesto na kojem je radio, priznat će se kategorija radnog mjesta prema stručnoj spremi koja se traži za te poslove — ako je uzivatelj u posljednjih pet godina rada pred umirovljenje radio na takvim poslovima. Dakle, razvrstava se prema kategoriji radnog mjesta i mirovinskom stažu do umirovljenja u osiguranički razred u smislu člana 236-a Zakona iz 1957. Taj razred predstavlja mirovinsku osnovu po tabeli iz člana 216 Osnovnog zakona.

U gornjem primjeru rudarski radnik, na zahtjev, razvrstava se po III kategoriji radnog mjesta (priznata stručna prema kvalificiranog radnika, odnosno radio je na takvim poslovima u posljednjih pet godina rada prije umirovljenja) i prema 22 godine staža u smislu 236-a Zakona iz 1957. godine — u X osig. razred, a mirovinska osnova toga razreda po Osnovnom zakonu 1. I 1965. iznosi 32.000 dinara, kao i onaj koji je umirovljen po propisima prije Zakona iz 1957. Mirovina mu je veća za 1.715 dinara.

Poznato je da su uzivaoci mirovine koji su umirovljeni po propisima prije Zakona iz 1957. s mirovinskim stažom od najmanje 25 godina, a koji su bili razvrstani u osiguraničke razrede po I i II kategoriji radnog mjesta (visoka i viša stručna sprema, visokokvalificirani) i po III kategoriji za koju se traži srednja stručna sprema (srednja škola) razvrstani pri prevođenju 1. I 1965. u jedan osiguranički razred više nego su razvrstani po stažu, a dva osig. razreda više oni uzivaoci koji su razvrstani u osig. razrede po III kategoriji radnog mjesta za koja se traži stručna sprema kvalificiranog radnika. Prema tim višim osig. razredima odredila se 1. I 1965. mirovinska osnova po tabeli člana 216. Osnovnog zakona.

Izmjena je sada u tome da te odredbe korištenja viših osiguraničkih razreda mogu tražiti i oni uzivaoci mirovina koji su umirovljeni po Zakonu iz 1957, tj. poslije 1. I 1958, kao i oni koji su umirovljeni po propisima prije Zakona iz 1957.

Primjer: uzmimo oba naprijed navedena primjera, s tim da im je mirovinski staž do umirovljenja utvrđen na 27 godina. Uzivatelj mirovine koji je umirovljen po propisima prije Zakona iz 1957. razvrstan je pri prevođenju po propisima Zakona iz 1957. u IX osiguranički razred

(član 236-a). Pri prevođenju 1. I 1965. prethodno je razvrstan u dva viša osig. razreda (kvalificirani radnik i 27 godina staža), tj. u VII i prema tom razredu mirovinska osnova po tabeli iz člana 216. Osnovnog zakona iznosi 40.600 dinara, a mirovina za 27 godina je 59% i iznosi 23.954 dinara.

Po izmjenjenim odredbama, to isto može tražiti drugi primjer — rudarski radnik-kopčak, dakle oni koji su umirovljeni poslije 1. I 1958, a kojima je mirovinska osnova određena po ostvarenom osobnom dohotku. U našem primjeru rudarskom kopčaku bi se sada, korekturam prevođenja, utvrdila mirovina u iznosu od 23.954 dinara, kao i onom umirovljenom po propisima prije Zakona iz 1957, i mirovina mu je veća za 7.139 dinara.

Isti je slučaj i kod uzivalaca mirovina kojima je u mirovinski staž priznato učešće u ratovima 1912. do 1918. koji su pri prevođenju 1. I 1965. razvrstani u jedan osig. razred više od onog u koji su razvrstani po Zakonu iz 1957. To su 1. I 1965. mogli koristiti samo oni uzivaoci koji su umirovljeni po propisima prije Zakona iz 1957, i to bez obzira na mirovinski staž. Izmjena je sada u tome da tu pogodnost mogu koristiti i oni uzivaoci koji su umirovljeni poslije 1. I 1958, ako je to za njih povoljnije nego onako kako su razvrstani.

Primjer: Osiguraničnik umirovljen 1957. kao visokokvalificirani radnik (II kategorija radnog mjesta) sa 35 godina staža, u koji je uračunat i I svjetski rat, preveden je po Zakonu iz 1957. u VI osig. razred. Pri prevođenju 1. I 1965. prethodno je izvršena ispravka, i to prvo za jedan razred više zbog kategorije radnog mjesta (II ktg), a zatim za još jedan razred za učešće u ratu, dakle za dva razreda više, tj. iz VI u IV. Prevođenjem 1. I 1965. mirovinska osnova je određena za IV razred po tabeli iz člana 216. Osnovnog zakona i iznosi 48.500, a mirovina za 35 godina 75% iznosi 36.375 dinara.

Drugi osiguraničnik sa istom kvalifikacijom i stažom umirovljen je 1. I 1963. po osobnom dohotku od 1. I 1962. do 31. XII 1962. od 38.000 dinara. Razvrstan je po propisima Zakona iz 1957. u III osig. razred s mirovinskom osnovom od 26.410 dinara (69,5% od 38.000), a mirovina iznosi 26.410 dinara (puna). Ta mirovina prevedena je 1. I 1965. valorizacijom osobnog dohotka, i

to utvrđenim faktorom 120%, pa novi osobni dohodak iznosi 45.600 dinara. Mirovina iznosi za 35 godina staža 75%, odnosno 34.200 dinara.

Po izmjeni, taj uzivatelj, koji je umirovljen po Zakonu iz 1957. po osobnom dohotku, može sada tražiti da ga se ponovo prevedu kao da je umirovljen kao onaj u prvom primjeru, tj. po propisima prije Zakona iz 1957. Sada će mu se utvrditi mirovina kao i onom prvom, ako ima iste uvjete, tj. istu kategoriju radnog mjesta, mirovinski staž i učešće u ratu.

Korekture za učešće u ratovima vrše se bez obzira na duljinu mirovinskog staža.

Ovdje treba napomenuti da se korektura u osiguraničkim razredima nije vršila 1. I 1965, niti se danas vrši — za uzivaoce koji su razvrstani u IV i V kategoriju radnog mjesta (niža stručna sprema, polukvalificirani i ne-kvalificirani radnici).

Prednje izmjene mogu tražiti samo oni uzivaoci kojima je to povoljnije nego kako su prevedeni 1. I 1965, tj. oni koji s izmjenama ostvaruju veći iznos mirovine nego pri prevođenju 1. I 1965.

Prevođenje po ovim izmjenama vrši se samo na zahtjev uzivalaca mirovina. Ako se zahtjev podnese do 30. VI 1966. novo prevedena mirovina pripada od 1. I 1966. a ako se zahtjev podnese iz toga roka, mirovina pripada od prvog dana sljedećeg mjeseca nakon podnošenja zahtjeva.

Evo još jedne obratne izmjene. Oni uzivaoci koji su umirovljeni prije 1. I 1958 (po propisima prije Zakon iz 1957), a koji su radili na radnom mjestu I kategorije radnog mjesta (visoka stručna sprema), pri prevođenju 1. I 1965. prevedeni su u jedan razred više ako su imali najmanje 25 godina mirovinskog staža. Po sadašnjoj izmjeni razvrstavaju se u još jedan razred više. Praktično to znači da se svi ti uzivaoci razvrstavaju u I osiguranički razred, odnosno u mirovinsku osnovu po tabeli iz člana 216. Osnovnog zakona od 68.400 dinara, a ako su učestvovali u ratovima od 1912. do 1918. u I-a osig. razred s mirovinskom osnovom od 79.700 dinara. Ako je povoljnije za njih, to mogu zatražiti i oni uzivaoci mirovine koji su umirovljeni poslije 1. I 1958.

I ta posljednja korektura vrši se na zahtjev i u istom, naprijed navedenom roku.

Nastavit ćemo s objašnjenjima novih izmjena u mirovinskom sistemu.

Ivo Ramljak

Turisti već dolaze

ŠIBENIK IMA RAZLOGA DA SE OVE GODINE POSEBNO PRIPREMI ZA TURISTIČKU SEZONU, I TO NE SAMO U VEZI S PROSLAVOM 900-GODIŠNICE GRADA VEĆ I ZBOG DVIJE DRUGE VAŽNE ČINJENICE: DOVRŠENJA MOSTA I UKIDANJA KARATA K-15.

Šta bi se, dakle, moglo učiniti?

Upravni odbor Turističkog društva, raspravljajući o tome, dao je nedavno neke sugestije koje bi trebalo provesti.

Organizirat će se predavanja u školama, kako bi se učenicima upozнали s našim turističkim područjem i turističko - historijskim atraktivnostima grada i okolice.

Ponovno se inzistira na organiziranju sastanka sa iznajmljivačima soba, posebno u svrhu njihova upoznavanja sa prijavnom - objavnim službom. Bit će korisno da se na tim sastancima pretresu i najaktuelnija pitanja oko pružanja usluga turistima u kućnoj radinosti.

Novost ove godine predstavljaju osnivanje sekcije za turisti-

zam pri nekim srednjim školama. Da kod omladine postoji interes za to, vidljivo je i po tome što učenici za svoje pismene radnje i seminare sve češće odabiru teme iz turizma.

Takve akcije, koje će provesti Turističko društvo, ne predstavljaju sve ono što bi sada trebalo učiniti, jer propagiranje turizma nije stvar samo toga društva, već i drugih institucija i organizacija koje se bave turizmom.

Ovih dana čujemo da su i najveći optimisti prilično iznenađeni sadašnjim brojnim posjetama inozemnih turista.

Ne treba se, međutim, previše zanositi, jer je već do sada bilo grešaka. Evo dvije od njih: prije nekoliko dana došlo je u Šibenik mnogo motoriziranih turista. No, velika većina

naših objekata još je bila — zatvorena. Na Martinskoj je bio neobičajno dugi red automobila, pa ipak su vozile — samo dvije splavi.

A upravo naglašavamo kako se neke stvari ne bi smjele — ponavljati.

J. C.

VELIKI POKLON INDIJI MALOG DJEČAKA IZ KRICA

Goran Popac, učenik prvog razreda Osnovne škole u Kričakama, kao svoj doprinos posturalnim od gladi u dalekoj, ali prijateljskoj Indiji — priložio je iznos od 5.000 starih dinara, koliko je iznosila njegova cjelokupna uštedovina koju je brižno skupljao nekoliko godina. (c)

GDJE SU INFORMATIVNE TABLE

Prije nego što turisti počnu masovnije krstariti našim cestama, ostaje da se obavi još jedan važan posao. Treba pregledati sve saobraćajne znakove, sva mjesta na kojima se nalaze reklamni i propagandni panoi.

Zadarski, biogradski i šibenski turistički radnici dogovorili su se da će taj posao obaviti na čitavom području srednje Dalmacije.

I, zbilja vjerujemo da tu ima šta da se ispravi.

Govoriti ćemo samo o šibenskoj regiji. Nedostataka ima u izobilju. Nije lako razumjeti zašto se troši novac na nešto što je često naočigled bilo loše kvalitete.

Ni do danas, na primjer, nikome nije uspjelo izraditi takve table koje reklamiraju (ili samo upozoravaju) na neki hotel ili motel. Plavo-zute table ugostiteljskog poduzeća »Rivijera« nisu dovoljno funkcionalno izrađene. One se, zapravo, već i sva manje udaljenosti stapaju s sivozelenom pozadinom okoline. Sam njihov sadržaj mogao je biti potpuniji.

Uz magistralu se još može vidjeti najobičnijeg kiča, bilo likovnog, bilo tekstovnog. Likovnog u papagajskim bojama, tekstovnog u otrcanim formulacijama »svih vrsta domaćih specijaliteta...« itd. Usput rečeno, takvih specijaliteta najčešće nigdje nema, ali to ugostitelje (i društvene i privatne) osobito ne zabrinjava.

Upozorenja i tablistana punih kiča bilo je prošle sezone osobito u predjelu Brodarice. To će se sigurno ponoviti i ove godine. Podorljak i bife pred ulaskom u Rogoznicu ne treba ni spominjati. Tamo i sada stoji natpis u obliku strelice, napisan na komad lesonitne ploče koji u upozorava da se tu negdje nalazi »Gasthaus« (gostionica).

Inače, tih »gasthausova« ima svugdje. Kasnije se tek pojavljuju i table sa tekstovima kao što su »Zimmer frei«, »Guter Wine« itd.

Nije to sva nevolja u varijacijama tekstova na stranim jezicima. Istina, mnogi od njih su potrebni. Ali, što je na primjer jedan Francuz mogao reći kad je prošle sezone pročitao riječ na francuskom jeziku, koje glase »Vi ste ovdje da ne pušite.«

Zatim one table s crtežima koji bi trebali simbolizirati slapove Krke. Nekoliko poteza kistom bijele boje i sasvim bezvezni tekst.

Na magistrali između pojedinih mjesta nigdje nema upozorenja da, recimo, od toga i toga mjesta do najbliže benzinske stanice ima toliko i toliko kilometara.

Neke table prikazuju krive udaljenosti, a na nekim mjestima ima 5—6 saobraćajnih znakova na raz-

daljnji od svega dvadesetak metara (prije silaska niz serpentine na slapove Krke).

Da li je to propisno i može li vozač u jednom tako kratkom vremenu postupiti prema upozorenjima koja nalazu saobraćajni znakovi? U svemu ovome valja pohvaliti jednu stvar. To su table koje označavaju udaljenost do trajekta na

Martinskoj ili do Zadra (trajekt Zadra—Ancona), koje su uočljive, jasne, pravilno ispisane i sasvim prikladno informativne. Međutim, uskoro će bar ove na našoj strani postati bespredmetne — dovršetkom mosta.

Znači, ima što da se radi. Treba samo početi, svak na svom sektoru.

J. Čelar

PROGRAM PROSLAVE 1. MAJA

OPĆINSKO SINDIKALNO VIJEĆE ŠIBENIKA DONIJELO JE PROGRAM KULTURNO-UMJETNIČKIH PRIREDBI U POVODU PRAZNIKA RADA 1. MAJA.

29. IV — Doček savezne i općinske štafete u 11 sati na Poljani maršala

Tita.

— Šahovski meč na 20 ploča između reprezentacije radnih kolektiva i pripadnika JNA u Domu JNA u 16 sati.

— Svečana predstava u Narodnom kazalištu: »Iskupljena drama« Tomislava Slavice u izvođenju Centra za scensku kulturu i Festival djeteta. Početak u 20 sati.

30. IV — Ophod gradom Šibenske narodne glazbe, u 19 sati.

— Kino-predstave u selima šibenske općine.

1. V — Budnica Šibenske narodne glazbe u 6 sati.

— Otkrivanje spomenika palim borcima u Murteru i svečana predstava: »Iskupljena drama« T. Slavice.

2. V — Domaći film »Izgubljena olovka« na Trgu narodnog ustanka u 19.30 sati.

3. V — Pionirska predstava »Zelene trake« V. Rabadana u Narodnom kazalištu. Početak u 10 i 19 sati.

Željela bih dati koncert u Šibeniku

Naša sugrađanka Majda Radić, prvakinja Opere Hrvatskog narodnog kazališta, boravila je u Šibeniku prošlih dana i učestvovala na svečanoj akademiji povodom otvaranja proslave 900-godišnjice spomena Šibenika. Za vrijeme »generalke« u Narodnom kazalištu povelj smo s njom ovaj razgovor.

— Naravno. Ne mogu reći da nisam uzbuđena. To je za mene velika čast. Ali, i još nešto. Devet stoljeća jednog grada u kojem sam rođena, u kojem sam odrasla! To znači veoma mnogo. Radi toga se ponosim. To je nešto veliko. Zatim i svaki dolazak u Šibenik, a ovaj posebno, predstavlja za mene povratak, povratak onom svojem i onom što volim.

Željeli biste da date koncert u Šibeniku?

— I te kako! Osobito bi me veselilo kad bih mogla nastupiti s vlastitim repertoarom. Mislim da bi se to moglo organizirati. Ipak, moram konstatirati da u tom pogledu do sada nije bilo pokušaja. Šteta je za Šibenik što nema orkestra. Jedan ovakav grad to više ne može odlagati.

Možda je pretenciozno, ali zar nemate i mali dug prema ovom gradu?

— I te kako. Imam i mnogo znanaca koji su mi se obračali i koji bi me željeli čuti. I jedna intimna želja: bila bih sretna da me čuje moja nastavnica Olga Javor. I njoj mnogo dugujem.

I u Šibeniku postoji pojam »bijega ljudi« u velike gradove i velike sredine. Šta mislite da bi na kulturnom planu trebalo ostvariti, pa da se ublaži taj »bijeg«?

— Znam, ljudi odlaze. Ali, ne treba tražiti razloge u ljudima. Treba težiti da se postepeno ostvare uvjeti jednoga svestranijeg kulturnog života u Šibeniku. Treba intenzivirati i ono što već postoji. Rekla bih, i više radi. Ni u našim centrima ne dolazi sve samo od sebe. Mnogo se radi.

Šta želite da Šibenik ostvari u najskorije vrijeme?

— Jedno pravo profesionalno kazalište. Svakako! Čula sam ovih dana mnoga takva mišljenja. Kazališna kuća je divna, topla, intimna.

U posljednje ste vrijeme sve više angažirani. Kažite nešto o vašim programima.

— U Operi spremam »Samsona i Dalilu« (uloga Dalile), u »Aidi« sam pjevala ulogu Amneris. Imala sam samostalno gostovanje u Sovjetskom Savezu. Uskoro gostujem u Wisbadenu, gdje ću pjevati ulogu Pauline u »Pikovoj dami«. Gostovanje u Japanu (Tokio, Osaka) sa ruskim repertoarom približilo mi je jednu izvanrednu publiku, muzički discipliniranu i nadarenu.

Nakon završetka sezone nastupit ću na Dubrovačkim ljetnim igrama.

Nakon toga slijede neke audicije u inozemstvu a audicije su uvijek upitnice.

J. Čelar

Gradska glazba u narodnim šibenskim kapama. U njoj je odgojeno nekoliko vrsnih muzičara.

ANTE JURLIN PREKALJENI BORAC I REVOLUCIONAR

(Nastavak sa 4. strane)

nu za masovno sakupljanje oružja, municije i vojne opreme za predstojeću oružanu borbu protiv okupatora. Ulazak okupacionih trupa u našu zemlju bacio je Partiju u duboku ilegalnost, a napadom Hitlera na SSSR komunisti iz sela izlaze na teren i formiraju punktove gdje se vrši koncentracija ljudstva i sakupljenog ratnog materijala, a posebno oružje.

Povratkom iz Splita 12. srpnja 1941, gdje je prisustvovao sastanku Pokrajinskog komiteta KPH za Dalmaciju, na kome je donijeta odluka za dizanje ustanka, tu je odluku drug Jurlin požurio da sprovede u djelo i pozvao je na ustanak dobrovoljce već za 15. srpnja 1941. godine. Međutim, već tada se suočio s oportunistom jednog dijela rukovodećeg kadra na terenu u vezi s pitanjem dizanja ustanka, zbog čega je propao taj prvi pokušaj.

Drugog kolovoza 1941. ponovljena je direktiva Okružnog komiteta KPH za sjevernu Dalmaciju, koju je tom prilikom poslalo samo nekoliko mjesta u okolici Šibenika, pa je zbog slabe pripreme i stava oportunizma opet doživljen neuspjeh.

Kao pomoć Okružnom komitetu u vezi s pitanjem dizanja ustanka stigao je u Šibenik 8. kolovoza 1941. član CK KPH drug Pavle Pap-Silje, čija se misija nesretno završava njegovom pogibijom u Skradinu 15. kolovoza 1941. godine.

Poslije tih neuspjeha nitko nije bio tako nesretan kao drug Jurlin, kome su kukavičluk i kolebanje bili strani pojmovi. On je tada oštro reagirao i očistio trulež iz redova Komunističke partije. Da bi podigao borbeni duh komunista, potpirio pete oportunistima, lično je naredio početak oružanih akcija radi nametanja oružane borbe okupatoru na ovom području, poslije čega su slijedile akcije: likvidiranje špijuna, likvidacija talijanske patrole kod Vodica, bombaska akcija u Šibeniku i druge.

Pod njegovom neposrednom kontrolom vršeno je u-

pučivanje četiriju grupa dobrovoljaca sa područja sjeverne Dalmacije u Liku do polovine prosinca 1941. godine. Svojim obilaskom terena od Šibenika do Biograda raščistio je problematičnu situaciju u mnogim organizacijama NOP-a i pripremao put novim grupama dobrovoljaca u partizane. On je bio neumoran u podizanju borbenog duha kod naroda, a naročito kod omladine.

Početak veljače 1942. godine uputio je u Liku 60 najboljih skojevaca s teritorija zapadno od rijeke Krke. U isto vrijeme, pored već formiranog partizanskog odreda u Bukovici, formirao je partizanski odred na terenu Primoštena za otpočinjanje oružane borbe protiv okupatora i na tom dijelu našeg okruga.

Tada je bio došao red i na samog njega, pa je krajem ožujka 1942. godine definitivno napustio Šibenik i krenuo u Bukovicu da se stavi na čelo tamošnjem partizanskom odredu, koji je imao da preraste u jaku jedinicu NOV. Svojim odlaskom u operativnu jedinicu drug Jurlin je premašio sebe, svoje fizičke sposobnosti, jer se primjera radi potčinio odluci koja za njega lično, kao i za naš pokret općenito — nije bila sretna. Uza svu njegovu fizičku tegobu (zbog jakog defekta u nozi), Sjeverodalmatinski partizanski odred, kome je drug Jurlin bio politički komesar, opravdao je pravilnost odluke za vođenje oružane borbe protiv okupatora i na našem, tada anektiranom teritoriju, samo kada je vode odlučni i prekaljeni borci kakve je odgajao drug Jurlin.

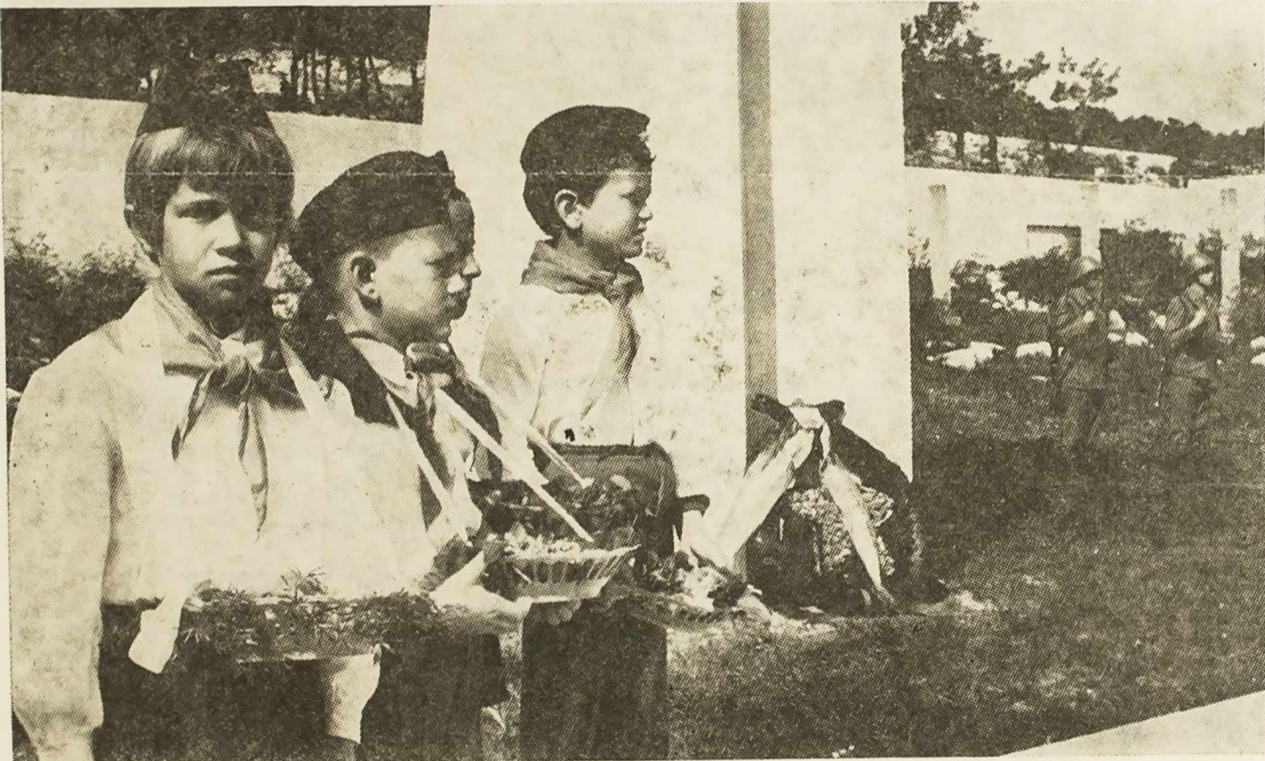
Osnivanjem prvih dalmatinskih brigada u jesen 1942. godine, u čiji je sastav otišao i spomenuti odred, drug Jurlin je postavljen za prvog komesara Druge dalmatinske brigade, u čijem se sastavu borio sve do borbe na Kupresu, kada je bio premješten u Prvu dalmatinsku brigadu za rukovodioca polit-odjela iste. Za vrijeme pete neprijateljske ofenzive poginuo je na Sutjesci u prvim danima lipnja 1943. godine.

Vitimir Gradišća

Našli ste se u Šibeniku poslije 1956. godine, kada ste posljednji put nastupili. Dakle, punih 10 godina. Kakvi su sada vaši utisci o gradu?

— Tačno je, pjevala sam u Šibeniku prije desetak godina, tako nešto. Koncertna pozornica organizirala je koncert s Neraličem. Šibenik se naglo i brzo mijenja. Protegao se nekako. Nije više sve tako blizu. Ima mnogo-mnogo, mnogo nepoznatog svijeta. Ipak, prijatno je doći u Šibenik. Ima u njemu još dosta intimnog i toplog.

Da li Vas raduje što ćete uzeti učešće u ovoj značajnoj proslavi?

Pioniri u Parku strijeljanih, prilikom polaganja vijenaca.

Preširoki dnevni red

Prošlog ponedjeljka održan je u prostorijama Turističkog saveza općine sastanak aktivista Saveza omladine s područja drniške, kninske i šibenske komune.

Sastanku su prisustvovali Tomislav Krunić, organizacioni sekretar Općinskog komiteta SK, i Drago Putniković, tajnik Općinskog odbora SSRN. Savjetovanje je organizirao Kotarski komitet SOH Split, ali iz nepoznatog razloga organizator na ovaj sastanak nije uputio svoga predstavnika.

Na sastanku se raspravljalo o društveno - ekonomskom položaju, obrazovanju, odgoju i učešću omladine u samoupravljanju, te o Tezama za II republičku konferenciju Saveza omladine i o zaključcima nedavno održanih konferencija Saveza omladine. Dnevni red savje-

tovanja bio je preopširan, pa se to osjetilo i u njegovu radu. Diskutanti, a nije ih bilo mnogo iz redova aktivista Saveza omladine, iznijeli su nekoliko problema koji su po njihovu mišljenju aktuelni u radu organizacija.

Sve njihove diskusije, međutim, nisu pokazale opravdanost ovog sastanka, jer je bilo sasvim očito da savjetovanje nije studiozno pripremljeno. Preširok dnevni red nije dopustio da se ni o jednom pitanju porazgovara detaljnije, pa je zaista vrijedan prilog ovom savjetovanju bilo, zapravo, izlaganje profesionalnih društveno političkih radnika.

Na žalost, ovo nije izuzetak, jer smo i do sada prisustvovali nekim omladinskim sastancima koji su organizirani s dobrom namjerom, ali čiji je rad bio bez određenih rezultata. Ta činjenica, evo, ni ovom prilikom nije opovrgnuta. (Đ. B.)

Divan osjećaj koji nas zbližuje

glumac nastupio na daskama ovog kazališta. Ovo je prvi put!

I zaista, Spiro Guberina, naš sugrađanin i član drame HNK u Zagrebu nije imao prilike da gostuje u svome rodnom gradu.

Pa, Spiro, otkud ta trema, upitao sam ga?

— Ne znam, nije to strah. Da to razjasnim, morao bih se vratiti više godina unazad. U vrijeme kada sam počeo. Ti se sjećaš tog vremena. Igrali smo zajedno. Kod tete Milke (uvijek smo je zvali samo »teta Milka«!) u organizaciji Crvenog križa. Tada sam zavolio pozornicu, ovu pozornicu i ovu publiku. Bio sam mlad i bez iskustva, ali sam igrao sa oduševljenjem, sa zanosom, sa mnogo volje i upornosti. Znaš, nikada poslije toga nisam naišao na čovjeka, pogotovo ne na ženu, koja je imala toliko snage, toliko energije da radi s mladim ljudima. Teta Milka je prenijela taj svoj žar za pozornicu na sve nas. Na mene je to snažno djelovalo.

Tako sam na pozornici ostao sve do danas. I, vjerujem, još dugo. Samo, intimno vjerujem da nikada neću moći doživjeti onaj specifični amaterski zanos kao tih prvih dana. Svega se toga sada prisjećam i radi toga imam tremu. Možda je ona, da tako kažem, više sentimentalna nego stvarna. Ali je svejedno osjećam.

Vratimo se, Spiro, još malo unatrag, u naše školske klupe. Dobro se sjećam (ne shvatimo kao maliciozno!) da si i tu pokazivao svoj glumački dar.

Nasmijao se: »Kako misliš« (A znao je što mislim!) Sjećam se one anegdote: osmi razred, prvi sat, engleski. Profesorica ulazi. Ti osjećaš (»tadašnja naša« šesta čula jako izoštrjena!) da će te pitati. Obručas se riječima:

— Drugarice profesorice, imam jednu molbu. Mentalno mi kod kuće nikoga nema, a radio-aparat je ostao da svira. Zaboravio sam ga zatvoriti. Mogla bi pregorjeti koja lampā... Zelio bih da ga ugasiš...«

Sjećas li se?

— Kako da ne! Nisam bio napisao ni domaći rad,

ni pročitao novo štivo. Svemu je bila »kriva« jedna predstava od prošle večeri. Bila je kriva, a možda i nije, kada to danas gledam iz svoje nove perspektive.

Da, danas mi izgleda da su i te šale imale neki predodređeni cilj.

Ti si Šibenčanin, a ova te publika kao glumca gotovo i ne pozna. Nije li u tome izvjestan paradoks?

— Ne mora biti paradoksa. Nisam imao prilike da nastupim, iako sam to uvijek živo želio. Uvijek, nekako, mimo idem Šibenik. I ja, poput ostalih kolega iz Šibenika, vjerujem da ćemo imati priliku da nastupimo i u ovoj kući, osobito nakon ove proslave i adaptacije kazališta.

Bio bi za mene doživljaj da igram pred našom publikom.

Šta najradije igraš? Odnosno, koje su ti uloge najdraže?

Zamislio se malo, a zatim odlučno rekao: »Uloga kneza Miškina u »Idiotu«, pa uloga Lahta u Shakespearovu (Sekspirovu) komadu »Mjera za mjeru«, monolog u Kafkinu »Izvjestaju jednoj akademiji«. Isto tako i uloga Hero-a u Anujevu komadu »Pokus ili kažnjena ljubav«.

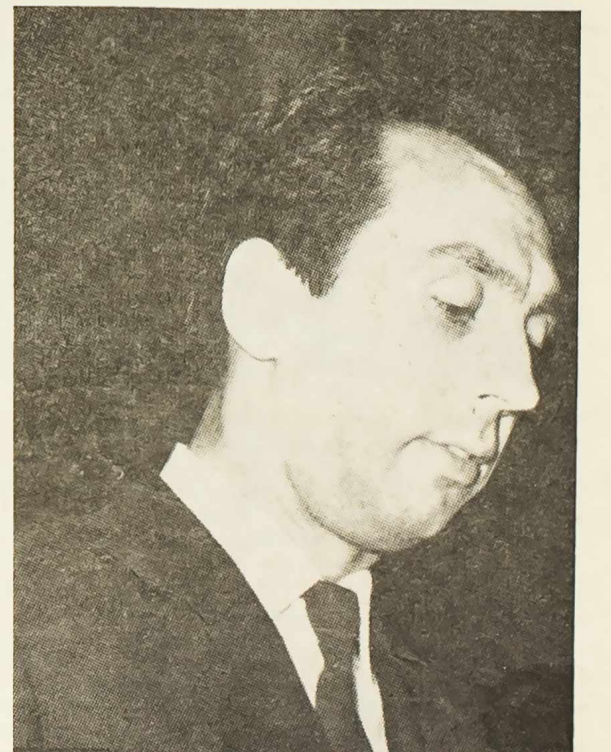
Od uloga na TV mogu spomenuti naslovne uloge u »Pisaru Bartelihu« i »Gospodinu Fuliru«.

Nastupit ćeš i ove godine na Dubrovačkim ljetnim igrama?

— Sigurno. Neće biti mnogo vremena za odmor, a ako ga ipak nađem, doći ću, naravno, u svoj Šibenik.

Htio bih reći još i ovo: proslava 900-godišnjice Šibenika divan je osjećaj. Ona kao da nas još više zbližuje i povezuje...

J. Č.

Pod bodljivim svjetlima pozornice čitao je tekst Sime Matalulja. Činio je to na sebi svojstven način, svaku riječ popratio je gestom desne ruke.

Spiro, upitao sam ga, kad si stigao u Šibenik?

— Prije pola sata. Sada sam tek dobio tekst koji ću čitati na akademiji.

Da malo razgovaramo?

— O čemu? Nema ništa interesantnog. Osim toga, moram vježbati ovaj tekst.

Imaš tremu?

— Imam. Uvijek pred ovom publikom i na ovoj pozornici!

Podimo u ložu.

Pristao je.

— Znaš, nikada do sada nisam kao profesionalni

Na svijetlim stazama književnog razvitka

Kada gledamo naš današnji ne baš osobito živ rad na kulturnom planu — u vremenu u kojem bi trebalo da naš kulturni razvitak bude ovjenčan bogatim rasponom naših dostignuća i uspjeha, mi jedva uspijevamo da najskromnije organiziramo jednu pristojnu svečanost kojom bismo proslavili 900-godišnjicu postanka Šibenika, i to, čini mi se, više zbog pijeteta prema našoj kulturnoj baštini nego zbog nas samih.

Ponekad se dobije dojam da, premda su nam poznate mnoge stvari iz naše kulturne riznice, ipak nismo svjesni koliko je stvarni udio Šibenčana, kao i ljudi koji su tu živjeli i radili, u kulturnoj povijesti Šibenika, kao i kakav je i koliki je uopće njihov doprinos u razvitku opće evropske nauke i kulture.

Neupućeni i ljudi skloni potcjenjivanju rado bi naprečac odgovorili negativno — tražeći kod nas onoga što nemamo i što nikada nije ni moglo nastati i ignorirajući pri tome naše vlastite napore i uspjehe nastale u teškim povijesnim uvjetima.

Ne mogu se upuštati da odgovorim na spomenuta pitanja, jer to nije ni lako ni jednostavno, ali ću zato pokušati da dam bar jedan uvid u ovu problematiku i da bar s područja književnosti, prema skromnim mogućnostima, osvijetlim ili bar iznesem ovaj problem.

Jer, teško se može tolerirati da mnogi ljudi izvan Šibenika bolje poznaju našu kulturnu historiju — od nas samih.

Uporedo s razvitkom i jačanjem romanskih gradova na našem tlu, kao Zadra, Trogira i Splita (na ovom našem području), formirat će se kao značajni hrvatski gradski centri i slavenska teritorija Nin, Biograd, Šibenik i Knin. Svi će ti centri biti rasadnici razvitka hrvatskog jezika i hrvatske kulture uopće.

Grad Šibenik je nastao u neposrednoj blizini rimske Scardone. Kao hrvatski grad i kao grad na jednom specifičnom geografskom području odigrat će značajnu političku i kulturnu ulogu u hrvatskoj povijesti.

U povijesnim dokumentima Šibenik se prvi put spominje 1066. godine, kao mjesto u kojem je 25. prosinca sa svojom uglednom pratnjom privremeno boravio hrvatski kralj Petar Krešimir IV. Njegov boravak morao je biti, vjerojatno, u vezi s nekim značajnim odlukama kad se u njegovoj pratnji nalazi toliki broj biskupa. To dokazuje da je »... morao Šibenik biti pogodan i napredan grad kad je mogao da primi i pogosti kralja, a sa cijelom njegovom pratnjom i toliko crkvenih dostojanstvenika« (Manfred Makale).

Od toga vremena pa do 1412. godine, kada su ga Mlečani po drugi put zauzeli (prvi put 1116), grad je doživio čitav niz potresnih momenata u svojoj povijesti, a isto tako i nekoliko buna pučana protiv nasilja plemića zbog uprave gradom. Interesantno je spomenuti da su Šibenčani povoljnije podnosili mletačku okupaciju nego samovolju domaćeg plemstva i da su bili vrlo osjetljivi na netaktnost i nasilje plemića, pa nije ni čudo da je do propasti mletačke republike bilo čitav niz buna pučana, pa i ujedinjenih s građanima, protiv plemića, u kojima su im se oni krvavo osvećivali za njihove nehumane postupke i samovolju.

Uporedo s društveno-političkim razvitkom grad se i kulturno razvijao. Premda je taj razvitak bio pod snažnim utjecajem Mlečana, on je ipak sačuvao svoje nacionalno obilježje.

Kakvi su bili prvi počeci pismenosti, ne može se sa sigurnošću ništa kazati, ali se može pretpostaviti da je Šibenik kao i ostali njemu slični gra-

Nagrada 120.000 dinara

Odbor za proslavu 900-godišnjice Šibenika u suradnji sa redakcijom »Šibenskog lista« raspisao je natječaj za »Najljepše uređeni balkon« na teritoriju grada.

U tu svrhu će posebni žiri sastavljen od nekoliko članova Odbora za proslavu i »Šibenskog lista« do 31. kolovoza ove godine razgledati sve balkone u gradu, nakon čega će izdvojiti deset najbolje uređenih balkona čije će fotografije biti objavljene u jednom od brojeva lokalnog tjednika — u vremenu od 1. do 15. rujna ove godine.

Pored objavljenih fotografija s naznakom lokacije balkona, odštampat će se kupon koji će građani i čitaoci lista ispuniti s oznakom ocjene od 1 do 5.

Na osnovu natječaja posebni žiri će pregledati ispunjene glasačke listiće-kupone — i potom donijeti tri nagrade za »Najljepše uređeni balkon«.

Ukupna vrijednost nagrada iznositi će 120 tisuća starih dinara.

Ostale informacije o ovom natječaju povremeno ćemo donositi u našem listu.

(ji)

1

Piše prof.

Anje Batinica

dovi u Dalmaciji po prilici jednako doživljavao prve početke hrvatske pismenosti.

Glagoljica je bila vrlo rano raširena, a njeni nosioci bili su benediktinci. D. K. Stojić navodi da su najstariji benediktinski samostani bili u Žirju, Prvić-Luci i na Sv. Nikoli u Šibenskom kanalu i da su se iz porušenog Biograda (1126) naselili u Šibenik, a kako su bili glagoljaši — tu su sigurno širili glagoljsku pismenost (Hrvatski jezik IV/1 str. 293).

Razvitak živog narodnog govora u 13. i 14. stoljeću, što je sasvim i razumljivo, prodirjet će i u glagoljsku tradiciju potiskujući je u korist svakodnevnih praktičnosti, dajući na taj način pismenim tekstovima svježinu adekvatnu tadašnjem načinu umovanja i shvaćanja. Glagoljski tekstovi se pohrvaćuju, a narodni jezik bogati se ne samo jezičnim bogatstvom nego i sposobnošću saobraćanja u svim javnim manifestacijama. O toj pismenoj kulturi, doduše iz 15. i 17. stoljeća, svjedoče nam oporuke, testamenti pisani glagoljicom, latinicom i bosančicom, pa čak i tekstovi pisani mješavinom glagoljice i bosančice.

Prva pronađena oporuka pisana hrvatskim jezikom potječe iz 15. st. (od 1. XII 1485) i pripada Dragi ž. Ivana Obertića, drvodjelca iz Šibenika. Oporuka počinje:

»Draga zena mestra Giuana Obarticha maranguna od Šibenicha. Ja recena Draga buduci sdrava u pameti dobri a nemocna od zivota...« itd. (Stojić, Hrvatski jezik, IV/1). Ta oporuka, kao i ostale — govore nam o upotrebi pisma i o načinu pismenog izražavanja u svakodnevnom životu.

Nastavit će se

Na osnovi Statuta, Skupština općine Šibenik, na svečanoj 33. zajedničkoj sjednici svih Vijeća, povodom 900-godišnjice spomena Šibenika, 23. travnja 1966, donosi

ODLUKU

o ustanovljenju »Nagrade grada Šibenika«

Član 1.

Ustanovljuje se »Nagrada grada Šibenika« u znak javnog priznanja za naročite uspjehe pojedinaca i radnih organizacija u bilo kojoj grani društvene djelatnosti.

Član 2.

Skupština općine Šibenik dodjeljuje »Nagradu grada Šibenika« na zajedničkoj sjednici svih Vijeća, i to svake druge godine računajući od dana stupanja na snagu ove Odluke u čast godišnjice oslobođenja grada 3. studenog.

Prijedlog za dodjelu nagrade daje Ocjenjivački odbor koji se imenuje na zajedničkoj sjednici svih vijeća Skupštine općine.

Mandat članova Ocjenjivačkog odbora traje 2 godine.

Član 3.

»Nagrada grada Šibenika« sastoji se iz novčane nagrade i diplome što se dodjeljuje pojedincima, te od diplome i plakete što se dodjeljuje radnim organizacijama.

Pojedina novčana nagrada iznosi od 1.000 do 5.000 novih dinara.

Član 4.

Novčana sredstva za nagradu iz prethodnog člana osiguravaju se u budžetu općine Šibenik.

Član 5.

Općinsko vijeće Skupštine općine propisat će Uputstvo za izvršenje ove Odluke.

Član 6.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana nakon objave u »Službenom vjesniku općine Drniš, Knin i Šibenik«.

Predsjednik
Jakov Grubišić

Nastavit će se

KOLIKO JE STARA TRADICIJA SCENSKOG ŽIVOTA U ŠIBENIKU

Prema zapisima dr Bože Dulibića

Krajem veljače 1615. godine u koludričkom samostanu je davano crkvena drama »Tri kralja« — na hrvatskom jeziku. Sudeći po nekim indicijama, tradicija scenskog prikazivanja u Krešimirovu gradu još je starija.

O tome je u svome naučnom radu »ŠIBENSKO KAZALIŠTE dr BOŽO DULIBIĆ, među ostalim, pisao: »Kada su 1615. godine koludrice sv. Spasa a 1641. godine fratri sv. Frane pozvani od biskupske vlasti na odgovornost radi davanja dramatskih scena u krugu njihovih crkava i samostana, branili su se, prve: da se to radilo i otrag godina, a drugi: da su radili »kako su i njihovi stari od pamtivjeka vršili«.

Sa sigurnošću se može tvrditi da su se i po ostalim šibenskim crkvama davali prizori religioznog karaktera, a to se, ustalom, može zaključiti i iz jedne izjave biskupa Callegarija koju je dao 1679. godine, a u kojoj ističe da je takve recitacije u njima ukinuo.

Do zabrane je, po svojoj prilici, došlo zbog uvođenja svjetovnih elemenata u te crkvene recitacije i drame, ali se ne smije zaboraviti ni činjenica da je višoj crkvenoj vlasti smetao i hrvatski jezik tih komada. Da zabrana nije došla preko noći, govore i kazne. O tome je dr DULIBIĆ pisao: »Koludrice su muška lica svoje drame predstavljale obučene u muška odijela »ala croata«, maskirale se u crnce. Biskup Callegari je 1685. godine fratre optužio i kod Kongregacije obreda u Rimu, nakon što im je već prije zamjerio »da se noću u obred umecu profane, dapače scenske recitacije, uz citre, u scenskoj odjeći, te uz smijeh«, i to zato što su »uoč Triju kraljeva, kod blagoslova vode, napravili teatar ili scene, u kojima su svjetovnjaci oblačivani u biskupsko ruho, čemu se uz opći smijeh pljeskalo i kod čega su paljene i umjetne vatre.«

Sasvim je razumljivo da je na mjesto crkvene drame, iako s priličnim zakašnjenjem, morala stupiti svjetovna drama. To je dovelo do uređivanja prve šibenske kazališne zgrade. Kada se to dogodilo, nije moguće tačno kazati, ali se dogodilo najkasnije u 18. stoljeću. Najstariji podatak o tome sačuvan je u dnevniku Frane Đadrova iz 1846. godine, u kojem je zapisano da je ta zgrada »bivšeg teatra« — magazin njegova vlasništva. »Na uglu krovnog vijenca zgrade na Dobriću nalazi se i danas jedan »mascherone«, a još u ovom stoljeću bili su sačuvani boksovi u kojima su nekad bile lože. Zaključak šibenskog Velikog vijeća od 19. rujna 1777. godine da se do trga pred Vijećnicom podigne općinsko kazalište, nikada nije proveden« — zabilježio je dr B. Dulibić.

Kada već nije bilo stalne »kazališne kuće«, gdje su onda davane predstave? Komadi su se čitavu prvu polovinu 19. stoljeća prikazivali u posebnim dvoranama pojedinih plemićkih kuća, a tek je 1841. godine pod rukovodstvom poduzetnika Revere počela adaptacija kuće Sime Kulušića na Pazaru u zgradu teatra. Podignute su bile i lože. Međutim, Revera nije imao dovoljno sredstava, pa je bio prisiljen da zgradu proda već naredne godine. Kupio ju je Pavle Grubišić. Ta je zgrada »stari teatar« godine 1861. teško stradala od požara. Ipak je kuća nekako opravljena i u njoj je tekao kazališni život grada sve do otvorenja današnje zgrade Narodnog kazališta.

Koje su i kakve komade tadašnji Šibenčani imali prilike da gledaju? Na to je odgovor dao dr B. Dulibić: »Na šibenskoj su sceni nastupale talijanske putujuće kazališne družine sa »lakim repertoarom«, odreda komedijama manje vrijednosti. Ali bilo je i značajnih domaćih ostvarenja. Pišući o Anti Marinoviću, »najobrazovanim šibenskom mladiću« (mlad je i umro: 1834. godine), Tommaseo naročito ističe da se divio »prikazivanjima Alfierijevih tragedija i Beaumarchaisovih i Molierovih komedija, koja je on kao pokretač i, ponekad, prevodilac davao s drugim diletantima, a kakva ne vide nikad talijanska scena.«

Oštećenje »starog teatra«, nesumnjiv interes za kazališne predstave i osjećaj lokalnog patriotizma, koji je bio potaknut obnovom kazališta u Zadru, te izgradnjom kazališnih zgrada u Dubrovniku i Splitu, doveli su da toga da su Šibenčani počeli poduzimati korake da i Šibenik dobije zgradu teatra.

Epidemije kuge vrlo često su pogadale gotovo sve srednjovjekovne gradove, pa tako i dalmatinske. Sirenju te vrlo opasne bolesti pogodovao je niski higijenski nivo gradovima. Ulice su bile uske i nepopločane. Kanalizacija nije postojala. Smeće sa izmetinama jednostavno se izbacivalo iz kuća, pa su se gradske ulice za vrijeme kiša pretvarale u prava blatista. Mada je u tom pogledu Šibenik stajao nešto bolje od ostalih gradova, zahvaljujući konfiguraciji svoga tla koja je omogućavala više svjetla između kuća i lakše otjecanje prljavštine, ipak su niski higijenski uvjeti u gradu pridonosili brzom širenju zaraznih bolesti.

Strašna »crna smrt« — kuga, koja je 1348. harala Azijom i Evropom, pogodila je i dalmatinske gradove. Osobito je stradao Split, ali nije ostao pošteđen ni Šibenik. Tada se grad nalazio pod vlašću Mlečana, kojima gradski knez u više navrata piše kako se Šibenik nalazi u vrlo teškim prilikama zbog epidemije koja je vladala u njegovu kraju.

U XV st. pošast se pojavljivala nekoliko puta i najjače je pogodila grad 1455/57. Godine. Osam puta je zahvatila kuga Šibenik u XVI stoljeću, ali ni jedna epidemija nije se tako ubilačkom snagom sručila na Šibenik kao ona koja se pojavila 1649. godine, dakle ni dvije godine poslije nego se grad sretno obranio od najopasnijeg turskog nasrtaja u svojoj povijesti.

KUGA U ŠIBENIKU 1649. GODINE

Kao i u većini slučajeva, zaraza je prenesena iz unutrašnjosti, sa turskog područja. Prema zapisima suvremenika, bolest su donijeli neki vojnici koji su jednom šibenskom trgovcu prodali nešto robe uzete iz jedne okužene kuće u Glamocu. Prvi slučaj utvrđen je 8. VI 1649. godine. Već slijedećih dana umrlo je još nekoliko ljudi, a zatim se bolest počela širiti kao požar na vjetru i zahvatila čitav grad. Stanovništvo je živjelo u paničnom strahu. Hrabrost i herojstvo, koje je grad 1647. godine pokazao u borbi protiv paše Tekelije, nije sada bilo od koristi. Jedini spas su ljudi vidjeli u bijegu. Svaki je htio pobjeći od mjesta zaraze, ali je to samo pridonosilo njezinu širenju po okolici grada.

Generalni providur Leonardo Foscolo poduzeo je mjere za izolaciju Šibenika. Svaka veza sa ostalim gradovima je prekinuta i strogo zabranjena. Trgovina je zamrla, a privredna djelatnost je u gradu potpuno prestala. Pojavila se glad. Nesretni bolesnici su masovno i brzo umirali. Nije bilo dovoljno grobara koji bi sa ulica i iz kuća iznosili leševe, pa su se mnogi po kućama raspadali šireći nepodnošljivi zadah. Ni svećenici nisu smjeli

Piše: prof. Slavo Grubišić

ulaziti u okužene kuće, već su samrtnike ispovijedali stojeći pred vratima ili pod prozorom.

Gradske vlasti su bile bespomoćne i teškom mukom su organizirale spaljivanje leševa na obali i preko luke na Paklini. Nije teško zamisliti kakvu je stravičnu sliku u tim danima pružao Šibenik. Bolest je intenzivno kosila ljude čitavo ljeto. U jesen je njena ubilačka snaga nešto popustila i tek je zimi, u siječnju 1650. godine potpuno nestala.

Kuga se pored svih mjera za njeno suzbijanje pojavila i u Splitu i Zadru. Ali ono što je ona učinila u Šibeniku u drugoj polovini 1649. godine, nikada ni jedan dalmatinski grad u svojoj povijesti ništa slično nije doživio.

U pola godine kuga je pomorila 10.000 stanovnika Šibenika i njegove neposredne, najbliže okolice. Prema podacima suvremenika, nesreću je preživjelo jedva 1500 gradana.

Do tada najnapučeniji grad Dalmacije, ostao je gotovo pust. Stanovnici iz unutrašnjosti, koji su u drugoj godini kandijskoga rata pobjegli sa turskog teritorija i nastanili se uz obalno područje Šibenika od Primoštena do Murtera, intervencijom vlasti i franjevaca naselili su sada opustošene domove u Docu, Gorici, Varošu, Crnici i Mandalini. Život se u Krešimirovu gradu obnavljao, mada sporo.

Koliko je teških posljedica imao kandijski rat i kuga za Dalmaciju, a pogotovo za Šibenik, vidimo iz izvještaja generalnog providura Antonija Bernarda, koji je 1656. godine pisao vladu u Veneciji: »Dalmacija je toliko propala, da ono malo stanovništva, koje je preostalo od kužnih bolesti i sadašnjeg rata, nema načina da sebe prehrani... nema više nikakve trgovine, tako da po svim gradovima, koji su sada većinom lišeni stanovništva, podanici ne nalaze način da žive i da tek sebe same iz dana u dan prehrane, svi su postali siromasi, toliko da se ni ne osuđujem izraziti...«.

Iz popisa stanovništva, koji je proveden 1667. godine, doznajemo da na užem području grada Šibenika ima samo 1620 stanovnika. U Docu, Varošu i Mandalini, dijelovima koji su u kugi potpuno opustošeni, a poslije naseljeni od stanovnika iz unutrašnjosti, te godine živi ukupno 1395 stanovnika.

Podsjetimo se da je prema izvještaju G. B. Giustinianija od 1553. godine Šibenik imao 8200 stanovnika, da nam postane jasnije koliko je grad stradao od kuge i kako je teško nadoknađivao gubitak.

U knjizi vijeća od 1675. godine utvrđeno je da je poslije kuge ostalo u životu samo 10 plemićkih obitelji (od 150, koliko ih je bilo prije epidemije u gradu). To je vrlo dugo stvaralo poteškoće oko vršenja raznih funkcija i službi u sistemu komunalne autonomije, jer su te službe, prema postojećim propisima, vršili gradski plemići, kojih je poslije kuge bilo mnogo manje od broja potrebnog za popunjavanje tih mjesta.

Dvadeset godina poslije kuge još se drastično osjećaju njene posljedice. U jednom izvještaju od 1669. godine šibenski pučani kažu: »Grad plače, uzdiše i čami sa preostalim siromašnim stanovnicima, koji nemaju drugo osim uspomene na nekadašnja sretnija vremena.«

Koliko je ekonomska moć komune poslije kuge oslabila, vidi se i po tome što je gradnja jedne male zavjetne crkve Sv. Roka, koju su građani odlučili 1650. godine sagraditi zaštitniku od kuge, trajala gotova pola stoljeća.

Ta barokna sakralna građevina podignuta je na obali kod Katedrale pod Teodoševićevom kulom. Već odavna je nema, jer je zbog tražnosti 1875. godine srušena.

Kandijski i morejski rat, koji je Venecija u drugoj polovini XVII stoljeća vodila protiv Turaka, završio se mirom 1699. godine. Ona je tim ratovima, koje je vodila vojskom uglavnom sastavljenom od našeg stanovništva, proširila svoj teritorij do Dinare. Dalmatinski gradovi su time oslobođeni od turske opasnosti i dobili ponovo svoje prirodno zaštitne. Normalno je sada bilo očekivati ekonomski i kulturni napredak tih gradova. Međutim, dogodilo se obratno.

Maribor - Šibenik 3:2 (0:0)

Igralište u Mariboru. Gledalaca 3000. Sudac Mitrović iz Zagreba. Strijelci: Orošnjak u 64. i 79. minuti, a Sovrović u 56, Prosen u 73. i Marković u 5. minuti.

»ŠIBENIK«: Sirković, Marenci, Friganović, Grgić, Miljević, Žepina, Maričić, Relić, Orošnjak, Stanišić i Bakmaz.

»MARIBOR«: Grlovi, Stifitar, Tolić, Sizgoreo, Grubišić, Sopić, Klančnik, Prosen, Marković, Sovrović i Binkovski.

Utakmica je u cjelini bila na drugoligaškom nivou. U prvom poluvremenu obje ekipe su bile zjednačene i zgoditaka nije bilo jer su vratari uspješno inervenirali.

Početak drugog dijela pripadao je »Šibeniku« i u prvih deset minuta Relić i Stanišić oštro su šutirali, ali je te udarce spriječila stativa.

Prvi zgoditak postigli su domaći, ali ubrzo je došlo do izjednačenja. »Šibenik« je i dalje bio ravnopravni takmac, međutim njegovi navalni igrači nisu pokazali umješnosti u završnim akcijama. Na suprotnoj strani »Maribor« je izvodio nekoliko opasnih napada koji su rezultirali sa dva zgoditka.

Jedanaest minuta prije kraja Orošnjak je postigao svoj drugi zgoditak, nakon što je prešao nekoliko obrambenih igrača.

Unatoč porazu, »Šibenik« je zadržao peto mjesto na tablici sa 30 osvojenih bodova, ispred »Maribora« koji ima dva boda manje. U nedjelju 1. svibnja

prvenstvo se nastavlja, ali bez »Šibenika«, koji će pauzirati — pošto je ljubljanski »Slovan« napustio takmičenje.

Tek 15. svibnja »Šibenik« se na svom terenu sastaje s ekipom »Famosa«, s kojom je u proljeće igrao neriješeno — 1:1, (jj)

DALMATINSKA RUKOMETNA REGIJA

PORAZI GALEBA I METALCA

U 17. kolu Dalmatinske rukometne regije šibenski klubovi »Galeb« i »Metalac« izgubili su bodove u susretima sa jačim ekipama. Unatoč tome, oba kluba zadržali su svoje pozicije na tablici: Galeb je četvrti sa 19, a Metalac peti sa 13 osvojenih bodova.

Susret koji je odigran u Splitu sa istoimenom ekipom protekao je u znaku apsolutne nadmoći domaće ekipe, koja je već osigurala naslov ovogodišnjeg prvaka. Rezultat od 19:13 pravi je odnos snaga na terenu. Najviše zgoditaka za goste postigao je Spahića — 5, a Marković i Mandić po 3.

I u utakmici odigranoj u Šibeniku »Metalac« je bio primoran prepustiti bodove nešto efikasnijem »Jugovitalu«, koji je u finišu uspio pobijediti sa 11:8.

Domaća ekipa nije znala sačuvati prednost od 2 zgoditka, koja su postignuta u početku susreta. Gosti su zasluženo pobijedili.

* * *

PRODAJE SE OBITELJSKA KUĆA, USELJIVA, SA DVORIŠTEM, BAŠTOM SA VOĆNJAKOM
Nalazi se u predjelu Križ. Za sve informacije obratiti se u biffet »Bor«, Zagrebačka 5, Šibenik.

JAVNA ZAHVALA

Povodom smrti našeg predragog i nikad neprežaljenog muža, oca i brata tragično preminulog 18. IV 1966. god. u Zagrebu.

LAMBAŠA MATE

izražavamo našu duboku zahvalnost svoj rodbini, prijateljima i znancima iz Šibenika, Splita i Zagreba koji su našeg dragog pokojnika pratili i grob mu okitili vijencima. Također zahvaljujemo svima koji su uveličali zadnji ispraćaj i svima koji su nam izrazili saučestje, bilo pisanim ili usmenim putem.

Ožalošćeni
SUPRUGA, DJECA, BRAĆA I SESTRE.

SPORTSKA TAKMIČENJA UZ PRVI MAJ

U povodu praznika rada — 1. maja — u Šibeniku i okolnim mjestima održavaju se razna sportska takmičenja, u kojima će sudjelovati sportske organizacije, radni kolektivi i pripadnici Jugoslavenske narodne armije.

Natjecanja se organiziraju i u okviru 25 - godišnjice narodne revolucije i 900 - godišnjice prvog spomena Šibenika.

Prema dobivenim informacijama, u toku su natjecanja u odbojki, stolnom tenisu i gađanju zračnom puškom.

U odbojki sudjeluje šest ekipa radnih kolektiva, a uoči 1. maja u Domu JNA održat će se šahovski susret na 20 ploča između šibenskog garnizona JNA i reprezentacije radnih kolektiva.

Za prvomajskih praznika »Peti kup Jadrana« u rukometu okupit će u Šibeniku najbolje plasirana društva iz Rovinja, Pule, Rijeke, Zadra, Trogira, Splita, Makarske i Šibenika.

To natjecanje održat će se na igralištu u Crnici 1. i 2. maja ove godine.

RIBARSKI KOMBINAT „KORNAT“ ŠIBENIK

Svim građanima socijalističke Jugoslavije

čestita

PRVI MAJ

međunarodni praznik rada

Privredno poduzeće „Primošten“

čestita

1. MAJ

i želi mnogo uspjeha u radu

Zdravstvena stanica TLM »Boris Kidrič« — Šibenik Na temelju člana 21. Osnovnog zakona o radnim odnosima za popunu radnog mjesta raspisuje

NATJEČAJ za

1. STOMATOLOGA

Uvjeti:

— stomatolog sa jednom godinom radnog staža Molbe sa biografijom i opisom dosadašnjih poslova dostaviti Upravnom odboru Zdravstvene stanice TLM »Boris Kidrič« Šibenik.

Osobni dohodak prema Pravilniku o raspodjeli osobnih dohodaka Zdravstvene stanice. Rok natječaja 15 dana.

Komisija za zasnivanje i prestanak radnog odnosa Poduzeća »PALK« — Šibenik

OGLAŠAVA

slobodno radno mjesto

NORMIRAC II U PRIPREMI RADA

Uvjeti: Strojarski tehničar sa najmanje 1 god. staža ili KV radnik metalne struke sa najmanje 4 godine staža. Vojni rok reguliran. Pokusni rad od 2 mjeseca.

Ponude sa opširnim opisom dosadašnjeg rada dostaviti sekretarijatu poduzeća. Rok do popunjenja.

„ŠIPAD“

STOVARISITE DRVNE GRAĐE
ROGAČ - ŠIBENIK

Radnim ljudima naše zemlje

čestita

PRVI MAJ

međunarodni praznik rada

»Naprijed«

SOBOSLIKARSKA ZADRUGA - ŠIBENIK

čestita

PRVI MAJ

OD SRIJEDE DO SRIJEDE

KINEMATOGRAFI

»TESLA«: premijera američkog filma — POBUNA U SING-SINGU — (do 29. IV)

Premijera američkog filma — POZAJMI MI SVOJU ŽENU — (30. IV — 5. V)

Premijera francusko - talijanskog filma — PROCES — (6—8. V)

Premijera američkog filma — BAMBI — (9—11. V)

»ŠIBENIK«: premijera engles-

kog filma — ISPIT SAVJESTI — (do 29. IV)

Premijera francuskog filma — PRÉZIR — (30. IV — 4. V)

Premijera američkog filma — CETVORICA ZA TEKSAS — (5—10. V)

»20. APRILA«: premijera francuskog filma — BRITKOSTI LJUBAVI — (do 30. IV)

Premijera francuskog filma — TAJNI AGENT STANISLAV — (1—6. V)

Premijera domaćeg filma — ORLOVI RANO LETE — (7. do 10. V)

DEŽURNE LJEKARNE

Do 6. V — Varoš — Ulica bratstva i jedinstva.

Od 7. do 13. V — Centralna — Ulica Borisa Kidriča.

RODENI

Dražen, Petra i Kosovke Dragović; Anita, Ante i Radmile Bracanović; Ante, Krste i Ane Rakić; Ivica, Marka i Kate Kunčić; Silvana, Petra i Milena Tolj; Milena, Milana i Jeko Sakan; Marija, Ante i Cvite Balek; Milenko, Ante i Đurđije Ujakočić; Alen, Dragana i Vjekoslave Mikin; Svjetlana, Bože i Ane Vukušić; Dražen, Ivana i Karmele Cuzela; Ivica, Ante i Marije Kuštera; Radovan, Stevana i Ružice Stupar; Zdenko, Marka i Zvezdane Cukrov; Joško, Jakova i Tomice Krnić; Stipe, Nike i Marte Zrile i Joško, Krste i Slavke Vukušić.

VJENCANI

Jose Blaić i Izvorka Klarin;

Ante Juras i Mara Kulušić; Božo Petković i Tona Vukušić; Zivko Caleta i Asja Skarica; Drago Belamarić i Slavenka Skugor; Mile Vitalia i Ana Kuluzo i Jakov Relja i Mirjana Bušac.

UMRLI

Manda Dmitrović, 55 godina; Jasenka Miodrag, 60 dana; Andrija Marov, star 81 godinu; Radoslav Roman, star 66 godina i Marica Dumić, stara 80 godina.

MALI OGLASNIK

MLADI INTELEKTUALAC TRAZI NAMJESTENU SOBU sa posebnim ulazom. Želio bi da se hrani kod obitelji koja mu iznajmi sobu. Za informacije obratite se u redakciju lista.

PRODAJEM BROD TIPPA »PASARA« dužine oko 6 metara sa novougrađenim motorom. Obratiti se na adresu: Rade Končara 12c — Grubelić.

SAOBRAĆAJNE VEZE

VLAKOVI

Za Zagreb u 9.55, 19.15 (preko Like) i 22.35 sati (preko Bihaća).

Za Beograd u 19.15 sati.

Za Split u 3.03, 6.56 i 14.40 sati.

AUTOBUSI

Za Zagreb u 19 i 20 sati.

Za Rijeku u 4, 8.45, 9.15, 10.50, 11.45, 13, 14.35, 16.35, 19, 21.35, 22.30 i 23.35 sati.

Za Dubrovnik u 5.30, 8.30, 10, 11, 12 i 23.15 sati.

Izdaje i štampa: Novinsko-izdavačko poduzeće »Štampa« Šibenik

Direktor: MIRKO KNEŽEVIĆ

List uređuje redakcijski kolegij - Glavni i odgovorni urednik — JOSIP GRBELJA — Uredništvo: Šibenik — Ulica Petra Grubišića 3 — Telefon uredništva 25-62 — Rukopisi se ne vraćaju.

— Mjesečna pretplata za SFRJ 200 (2) dinara, za inozemstvo 400 (4) dinara - Tekući račun: Komunalna banka Šibenik 346-1-8 — Telefon štamparje 22-28 i 29-53.

TRANSJUG

međunarodno otpremništvo — filijala Šibenik

PREUZIMA: sve otpremničke poslove u uvozu i izvozu - tranzitne prekomorske transporte - sve otpreme u tuzetnom prometu.
POSREĐUJE: kod poslova osiguranja transporta - kod carinjenja robe - unajmljivanje brodskog prostora i agencijsko poslovanje. Korespondenti i poslovne veze u svim zemljama s kojima SFRJ obavlja razmjenu robe.

Svim radnim ljudima i svojim komitentima čestita

PRVI MAJ

SLOBODNA PLOVIDBA

PODUZEĆE ZA PRIJEVOZ SVIH VRSTA
TERETA PO SVIM MORIMA SVIJETA
ŠIBENIK

Radnim ljudima naše komune, svim našim pomorcima i njihovim obiteljima

čestita

PRVI MAJ

„Rivijera“

Hotelsko - turističko poduzeće Šibenik

želi

SRETAN PRVI MAJ

„MESOPROMET“ ŠIBENIK

snabdijeva potrošače preko svojih prodavaonica mesom i mesnim prerađevinama svih vrsta. Na veliko snabdijeva ustanove i ugostiteljstvo u Šibeniku i okolici.

Radnim ljudima naše zemlje

čestita

Prvi maj

PODUZEĆE „ISHRANA“ ŠIBENIK

ČESTITA
MEĐUNARODNI
PRAZNIK RADA

PRVI MAJ

Brodoservis

ZANATSKO USLUŽNO PODUZEĆE ŠIBENIK

Svim radnim ljudima naše zemlje čestita

PRVI MAJ

MEĐUNARODNI PRAZNIK RADA

CENTAR ZA SCENSKU KULTURU I FESTIVAL DJETETA — ŠIBENIK

čestita

PRVI MAJ
PRAZNIK RADA

„PLAVINA“

Trgovačko poduzeće Šibenik

SVIM GRAĐANIMA SOCIJALISTIČKE
JUGOSLAVIJE ČESTITA

PRVI MAJ
PRAZNIK RADA

„Zelenila“

Komunalna ustanova za hortikulturu Šibenik

Svim radnim ljudima i kolektivima

čestita

PRVI MAJ

»JEDINSTVO« POLJOPRIVREDNA ZADRUGA ŠIBENIK

Radnim ljudima naše zemlje čestita **PRVI MAJ - praznik rada**

VETERINARSKA STANICA ŠIBENIK

Svim veterinarima, kao i radnim ljudima naše zemlje čestita

1. MAJ - međunarodni praznik rada

**OPĆINSKO
SINDIKALNO
VIJEĆE
ŠIBENIK**

Svim radnim ljudima,
radnim kolektivima i
narodima SFR Jugoslavije

čestita

PRVI MAJ
MEĐUNARODNI PRAZNIK RADA

TVORNIČA LAKIH METALA
„Boris Kidrič“
ŠIBENIK

ČESTITA

PRVI MAJ
međunarodni praznik rada i
900-GODIŠNJICU ŠIBENIKA
SVIM GRAĐANIMA GRADA I SFR JUGOSLAVIJE

SKUPŠTINA OPĆINE ŠIBENIK

Svim građanima socijalističke Jugoslavije

čestita

PRVI MAJ međunarodni
praznik rada

OPĆINSKI ODBOR
SSRN ŠIBENIK

SRETAN PRVI MAJ

radnim kolektivima
i radnim ljudima
naše socijalističke
domovine

SRETAN JUBILEJ GRADA

OPĆINSKI KOMITET
SAVEZA KOMUNISTA
ŠIBENIK

čestita

PRVI MAJ
međunarodni praznik rada

i 900-godišnjicu grada

Svim građanima socijalističke JUGOSLAVIJE

**PODUZEĆE ZA CESTE
ŠIBENIK**

●
Radnim
kolektivima
i narodu
šibenske
općine

●
ČESTITA

PRVI MAJ

i želi daljnje radne
uspjehe u radu

**»ŠUBIČEVAC«
Ugostiteljsko poduzeće Šibenik**

čestita

PRVI MAJ

i želi daljnje
uspjehe u
izgradnji
zemlje

**„TEHNOMATERIJAL“
TRGOVAČKO PODUZEĆE - ŠIBENIK**

čestita

1. MAJ

i želi mnogo uspjeha u radu

**„vinoplod“
vinarija šibenik**

Proizvodi, doraduje i prodaje
sve vrste dalmatinskih vina i
rakije na veliko i preko svojih
prodavaonica na malo. Prerađuje
višnje, smokve i ostale plodove.

čestita

PRVI MAJ

**„SLOGA“
TRGOVAČKO PODUZEĆE - ŠIBENIK**

Snabdijeva na veliko preko svojih skladišta
uz najpovoljnije uvjete maloprodavačku
mrežu bogatim asortimanom industrijske i
prehrambene robe, te reprodukcijom ma-
terijalom za poljoprivredu.

Svim radnim kolektivima i narodu
Jugoslavije - čestita

PRVI MAJ

**Obrtno poduzeće „Dane Rončević“
ŠIBENIK**

Vrši u svojim pogonima bravarsko-limar-
ske, električarske, kovačke i ljevačke u-
sluge i proizvode. Izrađuje armature za
mostove i vinovode. Vršimo poslove
auto-servisa.

Radnim ljudima šibenske općine
čestita

PRVI MAJ

CARINARNICA ŠIBENIK

Svim radnim kolektivima i narodu ši-
benske komune

ČESTITA

1. MAJ

**TRGOVAČKO PODUZEĆE
„TKANINA“
ŠIBENIK**

Svim građanima i radnim ljudima
čestita PRAZNIK RADA

Prvi maj

**MEDICINSKI CENTAR
ŠIBENIK**

POVODOM

PRVOG MAJA

želi radnim ljudima mnogo
uspjeha u socijalističkoj
izgradnji naše zemlje

**TVORNICA ELEKTRODA I FEROLEGURA
ŠIBENIK**

PROIZVODI: feromangan; feromangan afinirani
silikomangan, ferosilicijum, ugljeno
amorfnе elektrode, elektrodne mase
grafitne elektrode i kisik.

Svim radnim ljudima čestita

PRVI MAJ PRAZNIK RADA

PODUZEĆE „ČISTOĆA“ ŠIBENIK

Obavlja usluge čišćenja pranja gradskih ulica, trgova i svih javnih površina. Usluge pranja i peglanja rublja u vlastitom servisu. Dezinfekcija i deratizacija svih objekata. Cijene svih usluga pristupačne za sve korisnike.

Svim radnim ljudima naše zemlje
čestita

PRVI MAJ

Međunarodni praznik rada

Poduzeće „Sabirač“ ŠIBENIK

Otkupljuje sve vrste industrijske robe i plaća po najpovoljnijim cijenama

Radnim ljudima socijalističke Jugoslavije

čestita

PRVI MAJ

međunarodni praznik rada

„IZGRADNJA“ građevno poduzeće Šibenik

IZVODI SVE VRSTE GRAĐEVINSKIH RADOVA
visokogradnje, niskogradnje, industrogradnje, hidrogradnje, te projektira u vlastitom projektnom birou.

Svim radnim ljudima naše zemlje

čestita

PRVI MAJ

Vodovod i kanalizacija ŠIBENIK

obavlja sve vrste radova na vodovodnim instalacijama, kanalizacijama za treća lica i uvodi nove priključke preko svoje servisne radionice.

Svim radnim kolektivima i narodu šibenske
općine - čestita

PRVI MAJ

Kino-poduzeće Šibenik

Svim radnim ljudima naše zemlje

čestita

PRVI MAJ

»KORNAT« TRGOVAČKO PODUZEĆE ŠIBENIK

Poduzeće na veliko i malo, posluje tekstilom, aparatima i potrepštinama za domaćinstvo, namještajem, šivaćim strojevima, biciklima, bojama, lakovima i priborom, te galanterijskom i parfumerijskom robom.

Radnim kolektivima i narodu naše zemlje

čestita

PRVI MAJ

i želi mnogo uspjeha u radu

PODUZEĆE ZA NISKOGRADNJU „KAMENAR“ ŠIBENIK

Radnim ljudima naše zemlje

čestita

Međunarodni praznik rada

AUTOTRANSPORTNO PODUZEĆE ŠIBENIK

- Poduzeće za promet putnika i robe -

Koristite naše udobne autobuse za putovanja. Za sve informacije putničke službe obratite se na telefon 26-28

čestita

radnim kolektivima i građanima
socijalističke Jugoslavije

PRVI MAJ

»K R K A« Poduzeće za promet i preradu plodina i žitarica - ŠIBENIK

Radnim ljudima i kolektivima

čestita

Međunarodni praznik rada PRVI MAJ

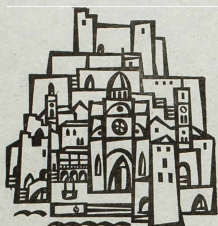
Poduzeće »Reoija« Šibenik

vrši sve krojačke usluge, te izrađuje sva zaštitna odijela po najpovoljnijim cijenama

čestita

Prvi maj

Odbor za proslavu
900 - godišnjice
ŠIBENIKA

1066-1966

SVIM GRAĐANIMA NAŠEG
GRADA I OPĆINE

SRETAN
900.
JUBILEJ
GRADA

OPĆINSKI KOMITET
SAVEZA OMLADINE
ŠIBENIK

SVIM RADNIM LJUDIMA I
KOLEKTIVIMA I SVOJ
OMLADINI SOCIJALISTIČKE
JUGOSLAVIJE

ČESTITAMO

PRVI MAJ, međunarodni praznik rada

Skupština općine **DRNIŠ**

Svim građanima
socijalističke
Jugoslavije

ČESTITAMO

PRVI MAJ

SKUPŠTINA OPĆINE **KNIN**

SRETAN

PRAZNIK
RADA

građanima
socijalističke
Jugoslavije

Komunalni zavod za
socijalno osiguranje

ŠIBENIK

Radnim ljudima socijalističke
Jugoslavije želi mnogo
uspjeha u radu

i čestita

PRVI MAJ
PRAZNIK RADA

„**ELEKTRA**” - ŠIBENIK
Pogon »Elektrodalmacije« Split

VRŠI DISTRIBUCIJU ELEKTRIČNE
ENERGIJE NA PODRUČJU OPĆINE

ČESTITA
MEĐUNARODNI
PRAZNIK RADA

PRVI MAJ

SINDIKAT RADNIKA INDUSTRIJE I RUDARSTVA JUGOSLAVIJE
OPĆINSKI ODBOR ŠIBENIK

SRETAN PRVI MAJ